

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ**

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Μέτρα Οικονομικών επιδόσεων και κοινωνική ευημερία

Χιώτη Μαρία

Επιβλέπων Καθηγητής Θ.Β. Σταματόπουλος

Ηράκλειο
Ιούνιος, 2017

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΥΗΜΕΡΙΑ.....	5
1.1 Ευημερία: Εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου.....	5
1.3 Η έννοιες της ωφέλειας και της βλάβης υπό στο πρίσμα τη φιλοσοφίας του Thomas Hobbes.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	9
2.1. Βασικές έννοιες.....	9
2.2. Το ΑΕΠ ως δείκτης ανάπτυξης.....	9
2.3 Δείκτες Κοινωνικοοικονομικής Ανάπτυξης.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΜΕΤΡΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ.....	14
3.1 Έκθεση της Επιτροπής για την Μέτρηση των Οικονομικών Επιδόσεων και της Κοινωνικής Προόδου των J. Stiglitz , A.Sen και J-P Fitoussi (2009).....	14
3.2 Κύρια μηνύματα και συστάσεις της Έκθεσης για τα μέτρα των οικονομικών επιδόσεων και της κοινωνικής προόδου.....	14
3.3 Κύρια μηνύματα που προκύπτουν από την έκθεση.....	14
3.4 Συστάσεις της Έκθεσης των J. Stiglitz , A.Sen και J-P Fitoussi (2009) για τα μέτρα των οικονομικών επιδόσεων και της κοινωνικής προόδου.	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΒΙΩΣΙΜΗ – ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	21
4.1 Αειφόρος ή βιώσιμη ανάπτυξη.....	21
4.2 Αξιολόγηση της βιώσιμης ανάπτυξης.....	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Μέτρηση της Ευημερίας στην Ελλάδα και την Ε.Ε.....	24
5.1 Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης (Human Development Index).....	24
5.2 Προσαρμοσμένος στις ανισότητες Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης (Inequality - adjusted HDI).	27
5.3 Δείκτης Κοινωνικής Ευημερίας (SPI).....	29
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	33
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	34
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	36

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία έχει ως στόχο την διερεύνηση των καταλληλότερων και πιο άρτιων δεικτών για την καταγραφή και αποτύπωση των οικονομικών επιδόσεων και την κοινωνικής ευημερίας μιας χώρας. Η εργασία είναι βασισμένη ως επί το πλείστον σε ηλεκτρονικές πηγές, καθώς τα πιο πρόσφατα στοιχεία υπάρχουν μόνο σε ηλεκτρονική μορφή. Τα αποτελέσματα των ερευνών, στατιστικών και μετρήσεων είναι τις περισσότερες φορές ενδεικτικά ή αρκούντως ικανοποιητικά, γιατί πάντα θα υπάρχουν αθέατες πτυχές που δεν εφικτό να μετρηθούν ή να ενσωματωθούν σε κάποιον δείκτη, καθώς υπάρχει δυσκολία στη μέτρηση των ανθρωπίνων παραμέτρων που σχετίζονται με την ευημερία. Τις τελευταίες δεκαετίες έχει πραγματοποιηθεί αξιόλογη προσπάθεια από διεθνείς οργανισμούς διαφόρων χωρών σχετικά με τις οικονομικές, κοινωνικές και άλλες επιδόσεις τους. Όσο πιο πολύ μπορούν να αντικατοπτρίζουν τη πραγματικότητα τόσο καταλληλότερες είναι για την λήψη πολιτικών αποφάσεων.

ABSTRACT

The present final work aims to investigate the most appropriate and most full indicators for recording and charting of economic performance and social well-being of a country. The work is mostly based on electronic sources, as the most recent data is available only in electronic form. The results of surveys, statistics and measurements are often indicative or sufficiently satisfactory, because there will always be obscure aspects that cannot be measured or integrated into an index, as there is a difficulty in measuring human-related parameters of well-being. Over the last decades, international organizations of various countries have made considerable efforts with regard to their economic, social and other performance. The more they can reflect the reality, the more suitable they are for making political decisions.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματεύεται το θέμα των «μέτρων οικονομικών επιδόσεων και της κοινωνικής ευημερίας». Αναλύοντας τον τίτλο ερμηνευτικά προσεγγίζοντάς τον, η οικονομική της ευημερίας ενδιαφέρεται για την ευημερία των ατόμων, σε αντιδιαστολή με τις ομάδες, κοινότητες ή κοινωνίες, επειδή υποθέτει ότι το άτομο είναι η βασική μονάδα μέτρησης. Επίσης υποθέτει ότι τα άτομα είναι οι καλύτεροι κριτές της ευημερίας τους. Είναι σημαντικό δε να τονισθεί πως μια προσέγγιση της οικονομίας θα ήταν ελλειμματική αν άφηνε έξω από τις όποιες διαπραγματεύσεις το ίδιο το άτομο, καθώς και άλλες πτυχές και παραμέτρους της καθημερινότητάς του. Στην συγκεκριμένη εργασία, γίνεται προσπάθεια διερεύνησης των καταλληλότερων και πιο άρτιων δεικτών για την καταγραφή των οικονομικών επιδόσεων μιας χώρας και αναλύεται εκτενέστατα το θέμα της ευημερίας των σύγχρονων οικονομιών στην οικονομική ζώνη της Ευρώπης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΥΗΜΕΡΙΑ

1.1 Ευημερία: Εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου

Ο όρος ευημερία χρησιμοποιείται στις μέρες μας και σημαίνει ευμάρεια, δηλαδή ευζωία, κυρίως με την οπτική της άνετης διαβίωσης. Όμως υπό ένα στενότερο πρίσμα το νόημα που έχει ο όρος έχει έναν περισσότερο κοινωνικοοικονομικό χαρακτήρα και αναφέρεται στην άνεση ή τη βελτίωση, των συνθηκών ζωής μίας κοινωνίας σε συνάρτηση με το εισόδημα και στο μέτρο βεβαίως που οι συνθήκες την επηρεάζουν. Βέβαια, έχουν αναγνωριστεί διάφορες μορφές που μπορεί να πάρει η ευημερία: φυσική (που σχετίζεται π.χ. με τα επίπεδα υγείας), υλική (που έχει να κάνει π.χ. με τα υλικά αγαθά και το εισόδημα), συναισθηματική (που έχει να κάνει με τα συναισθήματα) και τέλος κοινωνική (που αφορά τις διαπροσωπικές σχέσεις στα πλαίσια της κοινότητας) (Felce & Perry, 1995). Η κοινωνική ευημερία ειδικότερα μπορεί να επηρεαστεί (αν και δεν συνδέεται με σχέση αιτίου-αιτιατού) από την οικονομική πολιτική που εφαρμόζεται από την εκάστοτε κυβέρνηση, από την (οικονομική) δραστηριότητα διαφόρων ιδιωτικών επιχειρήσεων ή ακόμη και από εθελοντικές οργανώσεις (Timms & Timms, 1982). Έτσι, η αισθανόμενη υποκειμενική ικανοποίηση από διάφορους τομείς της ζωής (π.χ. εργασία, οικογένεια, ψυχαγωγικές δραστηριότητες κλπ.) μπορούν και αυτοί να προσδιορίσουν τα επίπεδα ατομικής και κοινωνικής ευημερίας καλύτερα και όχι απαραίτητα σε συνάρτηση με αντικειμενικούς παράγοντες (π.χ. ύψος εισοδήματος), ενώ φαίνεται ότι σχετίζεται και με την ποιότητα ζωής (Bayer et al., 1998; Meeberg, 1993; Smith, 2000).

1.1.1 Ευημερία και πολιτισμός

Είναι πολλές οι φορές που χρησιμοποιούμε τον όρο «πολιτισμός» τόσο στον γραπτό όσο και στον προφορικό μας λόγο. Στην πραγματικότητα όλοι μας γνωρίζουμε το περιεχόμενο της έννοιας έχοντας υπόψη τις βασικές εννοιολογικές προεκτάσεις της. Η λέξη «πολιτισμός»,(εκ του πόλις-πολίτης/Γαλλ. Civilisation/Αγγλ. Civilization), χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον από τον νεοέλληνα διαφωτιστή Αδαμάντιο Κοραή τον 18ο αιώνα. Η χρήση της λέξης και της έννοιας «πολιτισμός» χρησιμοποιείται όταν θέλουμε να δείξουμε την σύνθεση μιας κοινωνίας (πολυπολιτισμική κοινωνία),την επιστημονική πρόοδο, την αναβάθμιση των θεσμών ,το επίπεδο διαβίωσης και κοινωνικής συμβίωσης καθώς και το σύνολο των ανθρωπίνων επιτευγμάτων.

Μεγάλη ωστόσο συζήτηση διατυπώθηκε κυρίως κατά την περίοδο του διαφωτισμού (τέλη 17ου και 18ου αιώνα), αλλά και μετέπειτα ,για την εννοιολογική συσχέτιση και διαφοροποίηση των όρων πολιτισμός και κουλτούρα (culture).Η εννοιολογική προσέγγιση της λέξης «κουλτούρα» ταυτίζεται με το επίπεδο της μόρφωσης και της παιδείας, τον τρόπο σκέψης μιας κοινωνίας (σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο),τα ήθη ,τις πνευματικές αξίες, τον τρόπο ζωής, την θρησκεία καθώς και την ενασχόληση με τις τέχνες (γλυπτική, ζωγραφική, μουσική κλπ).Ο βαθμός ανάπτυξης τους ωστόσο ταυτίζεται με την έννοια του πολιτισμού. Πολλά φιλοσοφικά ρεύματα και ιδεολογίες που αναπτύχθηκαν κατά την περίοδο της βιομηχανικής επανάστασης,(ο ρομαντισμός, η νεωτερικότητα, η ριζοσπαστική παράδοση ,η συντηρητική παράδοση, κλπ), προσπάθησαν να εξηγήσουν αλλά και να διαχωρίσουν την υλική ανάπτυξη (πολιτισμός),από την πνευματική ανάπτυξη (κουλτούρα).Σήμερα οι δυο έννοιες

σχεδόν ταυτίζονται, ενώ θεωρείται σκόπιμο να εξετάζονται οι αξίες και τα ήθη παράλληλα με την τεχνολογική και υλική πρόοδο.

1.2 Ευημερία και άτομο

Μια από μια από τις βασικές υποθέσεις που κάνει η νεοκλασική θεωρία και πιο συγκεκριμένα η παραδοσιακή οικονομική της ευημερίας είναι ότι ο άνθρωπος έχει ως κριτήριο των επιλογών του την μεγιστοποίηση της ωφέλειας, χρησιμότητας ή ευχαρίστησης και αρνητικά την ελαχιστοποίηση του κόστους ή της δυσαρέσκειας. Επομένως για την κλασική άποψη του ωφελιμισμού όλες οι καταστάσεις επιλογών που αντιμετωπίζει ο άνθρωπος αξιολογούνται με βάση το μέγεθος της ευχαρίστησης και της δυσαρέσκειας ή πόνου.

Σύμφωνα με αυτή την υπόθεση ένα λογικό άτομο επιλέγει μεταξύ δύο καταστάσεων, εκείνη η οποία του προκαλεί τη μεγαλύτερη ωφελιμότητα ή ευχαρίστηση. Επομένως η ατομική ευημερία του ανθρώπου μπορεί να μετρηθεί από το ύψος της ωφελιμότητας ή ευχαρίστησης που του προκαλούν οι διάφορες επιλογές του.

1.2.1 Ατομική ωφέλεια και κοινωνική ευημερία: μια αμφίδρομη σχέση

Μείζον ζήτημα στην οικονομία της ευημερίας, αποτέλεσε, η σχέση ανάμεσα στην ατομική ωφέλεια και την κοινωνική ευημερία,. Πιο συγκεκριμένα απασχόλησε ιδιαίτερα το θέμα της κατασκευής μιας κοινωνικής συνάρτησης, μέσα στην οποία θα μπορούσε να εκφραστεί η ευημερία ως μέγεθος, μέσα σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό πλαίσιο.

Ως εκ τούτου, η προσπάθεια αυτή, σκοντάφτει – πάνω σε έναν σκόπελο ο οποίος φαίνεται να ακυρώνει την προσπάθεια κατασκευής μιας κοινωνικής συνάρτησης ευημερίας. Το εμπόδιο είναι πως το μέγεθος της ευχαρίστησης δεν είναι μετρήσιμο. Για να γίνει σαφές, εξηγούμε πως δεν υπάρχει μέτρο που να μπορεί να εκφράσει σε αριθμητικές μονάδες την ευχαρίστηση ανεξάρτητα καταστάσεων και ατόμων. Δηλαδή, την ευχαρίστηση που προκαλείται σε ένα άτομο, και πολύ περισσότερο σε διαφορετικά άτομα, από διαφορετικά πράγματα ή ακόμα και από το ίδιο πράγμα κάτω από διαφορετικές συνθήκες. Δεν υπάρχει μέτρο με το οποίο να είναι δυνατή η σύγκριση ψυχικών καταστάσεων.

Η ευχαρίστηση λαμβάνει διαφορετικές διαστάσεις ανάλογα με το είδος και την προσωπικότητα του κάθε υποκειμένου. Για παράδειγμα μπορεί να επιλέξω μεταξύ της Χ κατάστασης (επίσκεψη στο μουσείο) και της Ψ (να παίξω με τα παιδιά μου) αυτό δεν σημαίνει ότι η επιλογή μου βασίστηκε στην σύγκριση δυο ποσοτήτων του ιδίου πράγματος, η ευχαρίστηση από τα δύο πράγματα είναι διαφορετική. Η ευχαρίστηση μπορεί να διαφέρει σε πολύ μεγαλύτερη έκταση όταν αναφερόμαστε σε δύο διαφορετικά άτομα. Δηλαδή δεν είναι δυνατή η διαπροσωπική σύγκριση πνευματικών καταστάσεων όπως είναι η ωφέλεια ή χρησιμότητα ή ευχαρίστηση.

Συνεπώς, δεν μπορούμε να στηριχθούμε στην μέτρηση της ευχαρίστησης για να αποφασίσουμε αν, για παράδειγμα, μια αναδιανομή αυξάνει ή μειώνει την κοινωνική ευημερία διότι δεν μπορούμε να μετρήσουμε κατά πόσο μειώνεται η ευχαρίστηση εκείνου που του παίρνουμε κάτι και κατά πόσο αυξάνει η ευχαρίστηση εκείνου που του δίνουμε κάτι.

Μια εναλλακτική προσέγγιση του ζητήματος, φαίνεται πως αποτελούσε τη λύση για την λύση του προβλήματος. Ως εκ τούτου, προτάθηκε αντί για την εκτίμηση της

ευχαρίστηση να εκτιμηθούν οι πηγές από τις οποίες προέρχεται. Από πού προέρχεται η ευχαρίστηση. Σύμφωνα με τη νεοκλασική παράδοση εκείνο που κάνει τον άνθρωπο να νιώθει ευχάριστα είναι η κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών, η ποικιλία των οποίων δεν έχει όρια, μια και οι ανάγκες των ανθρώπων είναι απεριόριστες..

Βασιζόμενοι σε αυτήν την θεωρία ,θα μπορούσαμε να τη χρησιμοποιήσουμε ως μέτρο σύγκρισης της ευημερίας την παραγωγή αυτών των προϊόντων, δηλαδή το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν. Όμως το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν αποτελεί δείκτη της παραγωγής και όχι της ευημερίας που αποκομίζει από αυτήν ο πληθυσμός.

1.3 Η έννοια της ωφέλειας και της βλάβης υπό στο πρίσμα τη φιλοσοφίας του Thomas Hobbes

Ο Thomas Hobbes μέσα στο πλαίσιο της ηθικής φιλοσοφίας (selfish System) υποστηρίζει ότι το κύριο καθοριστικό γνώρισμα της ανθρώπινης φύσης είναι ο εγωισμός ή η ορμή της αυτοσυντήρησης, που αποτελεί μία απλή και αυτόνομη αρχή για την εξήγηση όλων των βουλητικών εκδηλώσεων. (Windelband, -Heimsoeth, 1995) «Η υλιστική μεταφυσική και η αισθησιοκρατική ψυχολογία δίδασκαν ότι αυτή η ορμή της αυτοσυντήρησης είναι προσανατολισμένη στη διατήρηση και την προαγωγή της ατομική ύπαρξης. Όλα τα άλλα μέσα αποτελούν απλώς μέσα για την επίτευξη του ανώτατου υλικού σκοπού. Σύμφωνα με αυτή την αρχή, για τον άνθρωπο ως φυσικό ον δεν υπάρχει άλλος γνώμονας για την εκτίμηση των πραγμάτων παρά μόνον η ωφέλεια ή η ζημιά που προκύπτει από αυτά» (Βενετοπούλου, 2015).

Ο Hobbes θέτει τα κριτήρια της ηθικής αξιολόγησης μέσα στον άνθρωπο, και ταυτόχρονα με βάση τις ανάγκες του ανθρώπου ως κοινωνικού όντος. Η εγκόσμια ευδαιμονία δεν έγκειται στην ηρεμία ενός ικανοποιημένου πνεύματος, γιατί δεν υφίσταται κανένας απώτατος μεταφυσικός σκοπός (finis ultimus) και κανένα ύψιστο αγαθό (summum bonum): «Η ευδαιμονία είναι η διαρκής πορεία της επιθυμίας από το ένα αντικείμενο στο άλλο, όπου η απόκτηση του πρώτου δεν είναι παρά ο δρόμος για το επόμενο. Αυτό οφείλεται στο ότι σκοπός της ανθρώπινης επιθυμίας δεν είναι μια μοναδική και στιγμιαία απόλαυση, είναι αντίθετα η εξασφάλιση της ικανοποίησης και των μελλοντικών επιθυμιών διαπαντός. Συνεπώς, οι θεληματικές πράξεις και οι διαθέσεις όλων των ανθρώπων τείνουν όχι μόνο στην κατάκτηση, αλλά και στην εξασφάλιση μιας ευτυχισμένης ζωής». Οι διαφορές πηγάζουν αποκλειστικά από την ποικιλία των παθών των ανθρώπων, αλλά και από τη διαφορετική γνώση και γνώμη του καθενός. Η ευδαιμονία που περιγράφει ο Hobbes δεν είναι απόλαυση της ηδονής, αλλά απόκτηση δύναμης, ασίγηστη επιθυμία για ισχύ που εξασφαλίζει τη δυνατότητα ικανοποίησης κάθε επιθυμίας και σταματά μόνο με τον θάνατο. (Hobbes, 1989)

Κάθε άνθρωπος, σύμφωνα με τον Άγγλο φιλόσοφο, δεν έχει άλλη επιλογή από το να συσσωρεύει δύναμη για να διασφαλίζει την αυτοσυντήρησή του, εξαιτίας του φόβου ότι, αν δεν το κάνει ο ίδιος, θα το κάνει κάποιος άλλος, και έτσι θα βρεθεί στο έλεος του άλλου. Η φύση, βέβαια, έχει κάνει τους ανθρώπους ίσους ως προς τις ικανότητες του σώματος και του νου, διότι και ο πιο αδύναμος έχει τη δύναμη να σκοτώσει τον δυνατότερο, είτε με δόλο είτε συνασπιζόμενος με άλλους. «Πράγματι η σωφροσύνη δεν είναι παρά εμπειρία που σε ίσο χρόνο κατανέμεται εξίσου σε όσους ανθρώπους ασχολήθηκαν εξίσου με τα ίδια πράγματα. Εκείνο που ίσως κάνει μια τέτοια ισότητα να φαίνεται απίστευτη, δεν είναι παρά η έπαρση κάποιων για τη σοφία τους».

Αυτή η ισότητα ικανοτήτων γεννά και ίσες ελπίδες για την επίτευξη των σκοπών των ανθρώπων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, αν δύο άνθρωποι «επιθυμούν το ίδιο πράγμα,

χωρίς εντούτοις να μπορούν αμφότεροι να το αποκτήσουν, γίνονται εχθροί. Και στην πορεία προς το σκοπό τους (που είναι κυρίως η αυτοσυντήρηση, αλλά και ορισμένες φορές η ευχαρίστησή τους μόνο) προσπαθούν να καταστρέψουν ή να υποτάξουν ο ένας τον άλλο». Οι πρωταρχικές αιτίες διαμάχης που προέρχονται από τη φύση του ανθρώπου είναι τρεις: ο ανταγωνισμός, η δυσπιστία και η δόξα. Η φύση διαιρεί τους ανθρώπους και τους προτρέπει να αλληλοσυγκρούονται και να αλληλοεξοντώνονται. Στην ουσία, ο αχαλίνωτος στη φυσική κατάσταση εγωισμός πρέπει να πειθαρχηθεί από μία ανώτερη ρυθμιστική αρχή, έτσι ώστε να συμπέσει η ατομική ωφέλεια με την ωφέλεια του συνόλου. (Πανούτσος, 1949)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

2.1. Βασικές έννοιες

Από το Β Παγκόσμιο πόλεμο μέχρι σήμερα ο όρος ανάπτυξη έχει υποστεί σημαντικές μεταβολές του εννοιολογικού του περιεχομένου. Οι μεταβολές αυτές αντανακλούν τις διαφορετικές στρατηγικές για την ανάπτυξη κυρίως στο πλαίσιο διεθνών οργανισμών. **Με τον όρο «Οικονομική Μεγέθυνση»** εννοούμε την αύξηση του προϊόντος, η οποία προκαλείται από αύξηση της ποσότητας των εισροών που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή και της μεγαλύτερης αποδοτικότητάς τους.

Η «Οικονομική Ανάπτυξη» σημαίνει όχι μόνο την αύξηση του προϊόντος αλλά και μεταβολές στη διάρθρωσή του, στην τεχνολογία και άλλες θεσμικές αλλαγές του πλαισίου που προσδιορίζει τον τρόπο παραγωγής και διανομής του προϊόντος.

Η «Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη» περιλαμβάνει μεταβολές εκτός της οικονομικής σφαίρας που αφορούν το κοινωνικό, πολιτικό, οικολογικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Πρόκειται για ολιστική προσέγγιση που περιλαμβάνει την κοινωνική, πολιτική, οικολογική και πολιτιστική ανάπτυξη. Ανάλογα με το συγγραφέα ή τα επιμέρους προγράμματα που εφαρμόζονται εμφανίζονται παραλλαγές στην ορολογία: ολοκληρωμένη κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη, ισόρροπη ανάπτυξη, ανθρώπινη ανάπτυξη κοκ.

Η κοινωνική ανάπτυξη μπορεί να οριστεί ως «η διαδικασία της σχεδιασμένης κοινωνικής μεταβολής με στόχο την προώθηση της ευημερίας του συνόλου του πληθυσμού και σε συνάρτηση με την οικονομική ανάπτυξη μιας περιοχής» (Midgley 1995). Η στρατηγική της κοινωνικής ανάπτυξης αρχίζει να διαμορφώνεται με το τέλος της αποικιοκρατίας. Η παροχή και οργάνωση κοινωνικών υπηρεσιών αποτέλεσε στόχο των πρώην αποικιών που ανεξαρτητοποιήθηκαν. Η προσέγγιση αυτή διαδόθηκε χάρη στις προσπάθειες του Ο.Η.Ε. στις δεκαετίες του 1960 και του 1970. Η προσέγγιση της κοινωνικής ανάπτυξης δεν περιορίστηκε μόνο στις αναπτυσσόμενες χώρες. Διαδόθηκε και στις ΗΠΑ ως εναλλακτική των πολιτικών αστικής ανάπτυξης δίνοντας έμφαση στην ανάπτυξη των κοινοτήτων σε υποβαθμισμένες περιοχές. Στα πλαίσια αυτή η κοινωνική πολιτική θεωρήθηκε ότι έχει «παραγωγικό» χαρακτήρα και συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη. Η κοινωνική ανάπτυξη εμπίπτει στο πλαίσιο μιας ολιστικής θεώρησης της ανάπτυξης όπου η ευημερία αφορά στο σύνολο του πληθυσμού και συνεπώς η οικονομική ανάπτυξη συνδέεται με στόχους της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ισότητας.

Η επικράτηση νεοφιλελεύθερων στρατηγικών από τα τέλη της δεκαετίας του 1970 και ύστερα οδήγησε σε δυσφήμιση των στρατηγιών κοινωνικής ανάπτυξης και ο στόχος της μεγέθυνσης μονοπωλούσε το ενδιαφέρον ορισμένων διεθνών οργανισμών όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Παγκόσμια Τράπεζα. Τα αρνητικά αποτελέσματα τέτοιων στρατηγιών οδήγησαν σε αναθεώρηση των ακραιφνών νεοφιλελεύθερων απόψεων. Από τη δεκαετία του 1990 και πάλι στα πλαίσια του ΟΗΕ επιχειρείται μια στροφή στην ορολογία με τους όρους «ανθρώπινη ανάπτυξη» και «ανθρωποκεντρική και βιώσιμη ανάπτυξη».

2.2. Το ΑΕΠ ως δείκτης ανάπτυξης

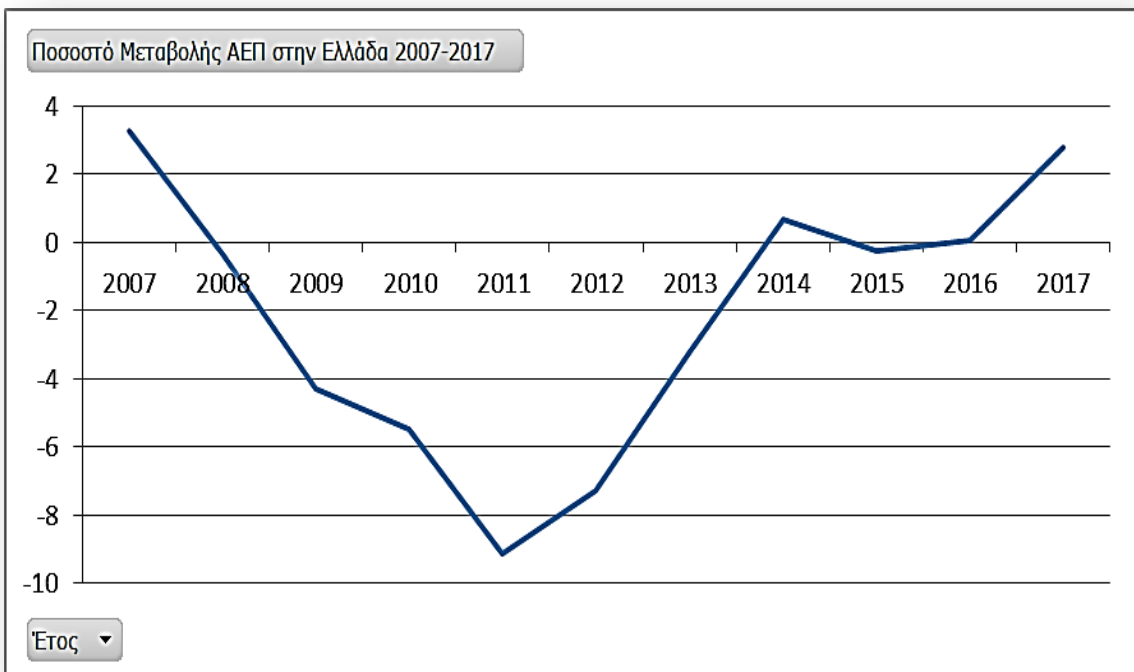
Το ΑΕΠ μετρά σε χρηματικές μονάδες το σύνολο των τελικών προϊόντων και υπηρεσιών που παράγονται ετήσια σε μια οικονομία και διακινούνται μέσω της

αγοράς. Η ετήσια αύξηση του ΑΕΠ για μια δεδομένη χρονική περίοδο αποτελεί μέτρο μεγέθυνσης. Το κατά κεφαλή ΑΕΠ αποτελεί το πιο απλό μέτρο οικονομικής ανάπτυξης. Η ευκολία χρήσης του ΑΕΠ παρέχει τη δυνατότητα για διαχρονικές και διεθνείς συγκρίσεις. Στην περίπτωση των διεθνών συγκρίσεων το ΑΕΠ κάθε χώρας μετατρέπεται σε τιμές ενός κοινού νομίσματος (δολάρια ΗΠΑ) χρησιμοποιώντας τις τιμές συναλλάγματος. Εναλλακτικά μετατρέπεται σε ισοδύναμα αγοραστικής δύναμης (σπανιότερα).

Υπάρχουν όμως σημαντικοί περιορισμοί στη χρήση του ΑΕΠ ως μέτρου ευημερίας κυρίως γιατί δεν περιλαμβάνει αγαθά που δεν αποτιμώνται ή περιέχει την αξία αγαθών που ενδεχομένως δεν αυξάνουν την ευημερία. Σημαντικοί επίσης περιορισμοί είναι ότι στο ΑΕΠ καταγράφεται η αύξηση της παραγωγικότητας όχι όμως η ανισότητα της διανομής και οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της αύξησης της οικονομικής δραστηριότητας.

Αν και όπως προαναφέρθηκε, και πέρα των ενστάσεων οι οποίες προκύπτουν γύρω από την αρτιότητα και την ευστοχία με την οποία προσεγγίζει την οικονομική ευημερία σε συνάρτηση με τον ανθρώπινο παράγοντα, το ΑΕΠ κατασκευάστηκε για να μετρά την οικονομική δραστηριότητα, η οποία ύστερα από την οικονομική κρίση έχει τεράστιες απώλειες, οι αρνητικές αυτές οικονομικές επιπτώσεις απεικονίζονται παρακάτω.

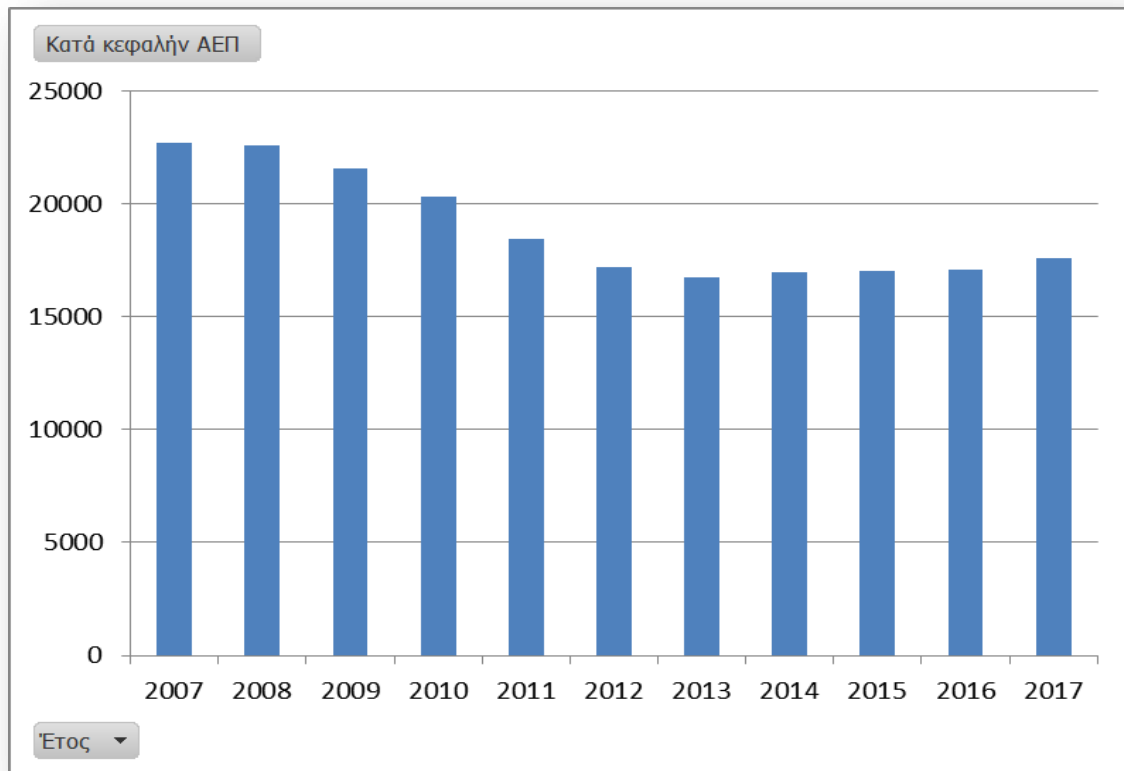
Η οικονομική δραστηριότητα έχει καταρρεύσει την χρονική περίοδο 2008-2013, το 2014 παρουσιάζεται βελτίωση της οικονομικής κατάστασης ενώ 2015-2017 σύμφωνα με τις εκτιμήσεις αναμένεται μεγαλύτερη βελτίωση.

Γράφημα 1. Ποσοστό Μεταβολής ΑΕΠ, Ελλάδα (2007-2017)

Πηγή IMF Επεξεργασία στοιχείων από τον συγγραφέα (2016-2017 Εκτιμώμενα)

Κατά συνέπεια, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ έχει μειωθεί το διάστημα 2007-2017(Γράφημα 2).

Γράφημα 2. Κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, Ελλάδα (2007- 2017)

Πηγή IMF Επεξεργασία στοιχείων από τον συγγραφέα (2016-2017 Εκτιμώμενα)

2.3 Δείκτες Κοινωνικοοικονομικής Ανάπτυξης

Για την αντιμετώπιση των περιορισμών του ΑΕΠ ως δείκτη «ολοκληρωμένης» ή κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης διεθνείς οργανισμοί όπως ο ΟΗΕ, ο ΟΟΣΑ και το Διεθνές Γραφείο Εργασίας εξετάζουν επιπρόσθετα:

- Τη διάρθρωση του ΑΕΠ (κλαδική, ιδιωτική και δημόσια, εξωτερικό εμπόριο κοκ)
- Δείκτες διανομής εισοδήματος και φτώχειας
- Δείκτες απασχόλησης, ανεργίας, υποαπασχόλησης
- Κοινωνικοί δείκτες πρόσβασης σε εκπαίδευση, περίθαλψη
- Περιβαλλοντικοί δείκτες

Σημαντική είναι η προσπάθεια από τη δεκαετία του 1960 και μετά να κατασκευαστούν ειδικοί δείκτες «κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης» ή «ανθρώπινης ανάπτυξης» (η ονοματολογία των δεικτών αντανακλά μεταβολές στις θεωρητικές προσεγγίσεις και πολιτικές που αναφέρθηκαν στην αρχή του κεφαλαίου). Η εν λόγω περίοδος μπορεί να χαρακτηριστεί ως «κοινωνικό στάδιο» των δεικτών προόδου μιας

κοινωνίας. (Παράρτημα 1. Χρονολογικός πίνακας των κυριότερων γεγονότων και των δεικτών μέτρησης της προόδου).

Οι δείκτες κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης είναι συνήθως σύνθετοι δείκτες δηλαδή προκύπτουν από τη σύνθεση επιμέρους δεικτών ακολουθώντας κάποια μέθοδο στάθμισης.

Στη συνέχεια παρατίθεται μια σύντομη περιγραφή τριών δεικτών στον τομέα αυτό.

Ο Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης (Human Development Index/HDI) αποτελεί μέσο αξιολόγησης της προόδου μιας κοινωνίας και των ομάδων που την απαρτίζουν. Το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών (UNDP) χρησιμοποιεί από το 1993 τη μέθοδο αυτή με την οποία καταρτίζει ετήσιες εκθέσεις σχετικά με την κατάσταση σε κάθε χώρα. Εκτός από το εισόδημα λαμβάνονται υπόψη το προσδόκιμο επιβίωσης, ο βαθμός αλφαριθμητισμού και το επίπεδο κατάρτισης. Από το 1977 δημοσιεύεται και ο

Δείκτης Ανθρώπινης Φτώχειας στον οποίο λαμβάνονται υπόψη η πρόσβαση στην εκπαίδευση, σε ασφαλή τρόφιμα και πόσιμο νερό καθώς και σε υπηρεσίες της υγειονομικής περίθαλψης. Ο Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης βασίζεται στις θεωρίες του Amartya Sen. Ενώ ο δείκτης HDI λειτουργεί αποτελεσματικά στις αναπτυσσόμενες χώρες, δεν ενδείκνυται για την αξιολόγηση της προόδου στις αναπτυγμένες χώρες

Το Οικολογικό Αποτύπωμα (Ecological Footprint) βασίζεται στην υπόθεση ότι η κατανάλωση μπορεί να υπολογιστεί ως η έκταση που απαιτείται για την παραγωγή των καταναλωθέντων αγαθών. Αυτό επιτρέπει τη σύγκριση του περιβαλλοντικού αντίκτυπου της καταναλωτικής συμπεριφοράς (του τρόπου ζωής), των διαφόρων πληθυσμιακών ομάδων σε διάφορες χώρες. Για την ικανοποίηση των ατομικών καταναλωτικών αναγκών, διατίθενται παγκοσμίως 1,8 εκτάρια καλλιεργήσιμης γης ανά κάτοικο. Οι διαφορές είναι ωστόσο τεράστιες: στις Ηνωμένες Πολιτείες το μέσο οικολογικό αποτύπωμα ανέρχεται σε 9,6 εκτάρια κατά κεφαλήν, ενώ στο Μπαγκλαντές μόλις σε 0,5. Αν δεν αλλάξει ο πολιτικός προσανατολισμός, τα προβλήματα αυτά θα οξυνθούν. Το διαθέσιμο καλλιεργήσιμο έδαφος μειώνεται διαρκώς λόγω της διάβρωσης του εδάφους και της απερήμωσης, ο αυξανόμενος πληθυσμός της γης συντελεί ώστε ολοένα περισσότεροι άνθρωποι να μοιράζονται αυτές τις μειωμένες εκτάσεις ενώ συγχρόνως αυξάνεται η ζήτηση εφόσον οι άνθρωποι καταναλώνουν περισσότερο όσο αυξάνεται η ευμάρεια. Το οικολογικό αποτύπωμα αποτελεί καλό δείκτη βιώσιμης ανάπτυξης, δυστυχώς όμως δεν αντικατοπτρίζει καθόλου το βαθμό ευμάρειας των ανθρώπων.

Το Happy Planet Index (HPI) είναι ένας δείκτης της ανθρώπινης ευημερίας και περιβαλλοντικών επιπτώσεων που εισήχθη από το New Economics Foundation (NEF) το 2006 [<http://www.neweconomics.org/>]. Το HPI αμφισβητεί το ΑΕΠ που το θεωρεί ακατάλληλο δείκτη, καθώς ο τελικός στόχος των περισσότερων ανθρώπων δεν είναι το κυνήγι του πλούτου, αλλά η επιδίωξη μιας ευτυχισμένης και υγιούς ζωής. Επιπλέον, δίνει έμφαση στην έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης και του περιβαλλοντικού κόστους. Το HPI λαμβάνει, μεταξύ άλλων, υπόψη του την υποκειμενική αντίληψη των κατοίκων μιας χώρας για την ευτυχισμένη ζωή, το προσδόκιμο ζωής κατά τη γέννηση, αλλά και οικολογικό αποτύπωμα ανά κάτοικο.

Στον παρακάτω Πίνακα απεικονίζονται οι πρώτες είκοσι χώρες σύμφωνα με τον Δείκτη Happy Planet για το έτος 2016. Όπως είναι φανερό στην πρώτη εικοσάδα οι χώρες που κυριαρχούν είναι των περιοχών της Αμερικής και Ασίας Ειρηνικού, από χώρες τις Ευρώπης η Νορβηγία έχει την 17^η θέση, η Ισπανία την 15^η και η Ολλανδία την 18^η θέση. Η Ελλάδα για το έτος 2016 βρισκόταν στην 89^η θέση.

ΗΠΙ Κατάταξη	Χώρα	Προσδόκιμο ζωής(χρόνια)	Ευημερία (0-10)	Ανισότητα των αποτελεσμάτων	Οικολογικό Αποτύπωμα (πε/ κάτοικο)	Δείκτης ευτυχισμένου πλανήτη
1	Κόστα Ρίκα	79,1	7,3	15%	2,8	44,7
2	Μεξικό	76,4	7,3	19%	2,9	40,7
3	Κολομβία	73,7	6,4	24%	1,9	40,7
4	Βανουάτου	71,3	6,5	22%	1,9	40,6
5	Βιετνάμ	75,5	5,5	19%	1,7	40,3
6	Παναμάς	77,2	6,9	19%	2,8	39,5
7	Νικαράγουα	74,3	5,4	25%	1,4	38,7
8	Μπανγκλαντές	70,8	4,7	27%	0,7	38,4
9	Ταϊλάνδη	74,1	6,3	15%	2,7	37,3
10	Εκουαδόρ	75,4	6,0	22%	2,2	37,0
11	Τζαμάικα	75,3	5,6	21%	1,9	36,9
12	Νορβηγία	81,3	7,7	7%	5,0	36,8
13	Αλβανία	77,3	5,5	17%	2,2	36,8
14	Ουρουγουάη	76,9	6,4	18%	2,9	36,1
15	Ισπανία	82,2	6,3	10%	3,7	36,0
16	Ινδονησία	68,5	5,4	21%	1,6	35,7
17	Ελ Σαλβαδόρ	72,5	5,9	22%	2,1	35,6
18	Ολλανδία	81,2	7,5	4%	5,3	35,3
19	Αργεντινή	75,9	6,5	16%	3,1	35,2
20	Φιλιππίνες	67,9	5,0	26%	1,1	35,0

Πίνακας 1. Δείκτης Ευτυχισμένου Πλανήτη για το έτος 2016 (Happy Planet Index).

Πηγή happyplanetindex.org/

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΜΕΤΡΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ

3.1 Έκθεση της Επιτροπής για την Μέτρηση των Οικονομικών Επιδόσεων και της Κοινωνικής Προόδου των J. Stiglitz , A.Sen και J-P Fitoussi (2009).

Ο στόχος της Επιτροπής ήταν :

- α) Να εντοπίσει τα όρια του ΑΕΠ ως δείκτη των οικονομικών επιδόσεων και της κοινωνικής προόδου, καθώς και τα προβλήματα με την μέτρηση του.
- β) Να εξετάσει ποιες πρόσθετες πληροφορίες μπορεί να είναι απαραίτητες για την παραγωγή πιο κατάλληλων δεικτών για την κοινωνική πρόοδο, για να αξιολογηθεί η σκοπιμότητα εναλλακτικών εργαλείων μέτρησης.
- γ) Να συζητήσουν πώς να παρουσιάσουν τις στατιστικές πληροφορίες με καταλληλότερο τρόπο.

3.2 Κύρια μηνύματα και συστάσεις της Έκθεσης για τα μέτρα των οικονομικών επιδόσεων και της κοινωνικής προόδου.

Στην έκθεση γίνεται διάκριση ανάμεσα στην εκτίμηση της τρέχουσας ευημερίας και στην εκτίμηση της βιωσιμότητας εάν αυτό μπορεί να διαρκέσει με την πάροδο του χρόνου. Η Τρέχουσα ευημερία έχει να κάνει με δύο οικονομικούς πόρους, το εισόδημα, και τις μη οικονομικές πτυχές της ζωής των λαών (τι κάνουν και τι μπορούν να κάνουν, πώς αισθάνονται, και το φυσικό περιβάλλον μέσα στο οποίο ζουν).

Αν αυτά τα επίπεδα της ευημερίας μπορούν να διατηρηθούν με την πάροδο του χρόνου, αυτό εξαρτάται από το αν τα αποθέματα κεφαλαίων που έχουν σημασία για τη ζωή μας (φυσικά ,σωματικά, ανθρώπινα, κοινωνικά) μεταβιβάζονται στις μελλοντικές γενιές.

Για την οργάνωση του έργου της, η ίδια η Επιτροπή οργάνωσε τρεις τομείς εργασίας, εστιάζοντας αντίστοιχα: Κλασικά ζητήματα ΑΕΠ, Ποιότητα ζωής και Βιωσιμότητα.

3.3 Κύρια μηνύματα που προκύπτουν από την έκθεση

Το πρώτο κύριο μήνυμα της έκθεσης είναι ότι, έχει έρθει καιρός να προσαρμοστεί το σύστημα μέτρησης της οικονομικής δραστηριότητας, ώστε να απεικονίζει καλύτερα τις δομικές αλλαγές που έχουν χαρακτηρίσει την εξέλιξη των σύγχρονων οικονομιών. Στην πραγματικότητα, το αυξανόμενο μερίδιο των υπηρεσιών και η παραγωγή των όλο και περισσότερο σύνθετων προϊόντων κάνουν τη μέτρηση της παραγωγής και της οικονομικής επίδοσης, δυσκολότερη απ' ότι στο παρελθόν.

Η καταγραφή της μεταβολής της ποιότητας είναι μια τεράστια πρόκληση, γιατί είναι ζωτικής σημασίας για τη μέτρηση του πραγματικού εισοδήματος και της πραγματικής κατανάλωσης, καθώς είναι από τους καθοριστικούς παράγοντες των ανθρώπων για τα υλικά της ευημερίας.

Ένα άλλο βασικό μήνυμα και ένα κεντρικό θέμα της έκθεσης, είναι πως ήρθε η κατάλληλη στιγμή για το σύστημα μέτρησης μας , να μετατοπίσει τη έμφαση από τη μέτρηση της οικονομικής παραγωγής στη μέτρηση της ευημερίας του λαού. Τα μέτρα της ευημερίας πρέπει να τεθούν σε ένα πλαίσιο βιωσιμότητας. Παρά τις ελλείψεις μας για τα μέτρα της παραγωγής, γνωρίζουμε πολλά περισσότερα για αυτά από ό, τι για την ευημερία. Αλλαγή της έμφασης δεν σημαίνει απόρριψη του ΑΕΠ και των μέτρων παραγωγής.

Η έμφαση στη ευημερία είναι σημαντική, διότι φαίνεται να υπάρχει ένα αυξανόμενο κενό μεταξύ των πληροφοριών που περιέχονται στα συνολικά δεδομένα του ΑΕΠ και σε αυτό που έχει σημασία για την ευημερία των ανθρώπων. Αυτό σημαίνει πως οι εργασίες πρέπει να επικεντρωθούν προς την ανάπτυξη ενός συστήματος στατιστικής που να συμπληρώνει τα μέτρα της δραστηριότητας της αγοράς με μέτρα που αντικατοπτρίζουν την ευημερία των ανθρώπων και με μέτρα που θα συλλάβουν την βιωσιμότητα.

Ένα τέτοιο σύστημα θα πρέπει αναγκαστικά να είναι στον πληθυντικό, επειδή κανένα μεμονωμένο μέτρο δεν μπορεί να συνοψίσει κάτι τόσο σύνθετο όσο η ευημερία των μελών της κοινωνίας, το σύστημα μέτρησης μας θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα φάσμα διαφορετικών μέτρων. Επίσης, ένα τέτοιο σύστημα δεν θα πρέπει να μετρά μόνο το μέσο επίπεδο της ευημερίας μέσα σε μια δεδομένη κοινότητα, και πώς μεταβάλλεται αυτό με την πάροδο του χρόνου, αλλά επίσης να τεκμηριώνει την πολυμορφία των εμπειριών των λαών και τις διασυνδέσεις σε διάφορες διαστάσεις της ζωής των ανθρώπων. Υπάρχουν αρκετές διαστάσεις για την ευημερία, αλλά ένα καλό σημείο εκκίνησης είναι η μέτρηση της υλικής ευημερίας ή του βιοτικού επιπέδου.

3.4 Συστάσεις της Έκθεσης των J. Stiglitz , A.Sen και J-P Fitoussi (2009) για τα μέτρα των οικονομικών επιδόσεων και της κοινωνικής προόδου.

Σύσταση 1η: Προκειμένου να αξιολογηθεί η υλική ευημερία, μετράμε το εισόδημα και την κατανάλωση και όχι την παραγωγή.

Ως εκ τούτου η πρώτη σύσταση συνίσταται στα εξής: Τα υλικά του βιοτικού επιπέδου συνδέονται στενότερα με τα μέτρα του καθαρού εθνικού εισοδήματος, το πραγματικό εισόδημα των νοικοκυριών και την κατανάλωση, η παραγωγή μπορεί να επεκταθεί ενώ η μείωση του εισοδήματος ή το αντίστροφο όταν ληφθούν υπόψη οι αποσβέσεις, οι ροές εισοδήματος προς και από μια χώρα, και οι διαφορές μεταξύ των τιμών της παραγωγής και των τιμών των καταναλωτικών προϊόντων.

Σύσταση 2η: Σημαντική παράμετρος για την ευημερία είναι η προοπτική των νοικοκυριών.

Ενώ είναι κατατοπιστικό να παρακολουθείται η απόδοση των οικονομιών στο σύνολό τους, οι τάσεις των πολιτών για τα υλικά του βιοτικού επιπέδου παρακολουθούνται καλύτερα μέσω μέτρων για τα εισοδήματα των νοικοκυριών και την κατανάλωση. Πράγματι, τα διαθέσιμα δεδομένα των εθνικών λογαριασμών δείχνουν ότι σε ορισμένες χώρες του ΟΟΣΑ, το πραγματικό εισόδημα των νοικοκυριών έχει αυξηθεί με αρκετά διαφορετικό τρόπο από το πραγματικό ΑΕΠ κατά κεφαλήν, και συνήθως σε ένα χαμηλότερο ποσοστό.

Η προοπτική των νοικοκυριών συνεπάγεται να λαμβάνονται υπόψη οι πληρωμές μεταξύ των τομέων, όπως είναι οι φόροι που πηγαίνουν στη κυβέρνηση, οι κοινωνικές παροχές που προέρχονται από την κυβέρνηση, και οι πληρωμές τόκων για δανείων των νοικοκυριών που πηγαίνουν σε χρηματοδοτικές εταιρείες. Σωστά καθορισμένα, το οικογενειακό εισόδημα και η κατανάλωση θα πρέπει επίσης να αντανακλούν το είδος των υπηρεσιών που παρέχονται από την κυβέρνηση, όπως η επιδοτούμενη φροντίδα της υγείας και οι εκπαιδευτικές υπηρεσίες.

Σύσταση 3η: Το εισόδημα πρέπει να εξετάζεται σε συνάρτηση με την κατανάλωση και τον πλούτο.

Το εισόδημα και η κατανάλωση είναι ζωτικής σημασίας για την αξιολόγηση του βιοτικού επιπέδου, αλλά στο τέλος μπορούν να μετρηθούν μόνο σε συνδυασμό με τις πληροφορίες για τον πλούτο. Ένα νοικοκυριό που δαπανά τον πλούτο του για καταναλωτικά αγαθά αυξάνει την τρέχουσα ευημερία, αλλά εις βάρος της μελλοντικής ευημερίας. Οι συνέπειες μιας τέτοιας συμπεριφοράς θα πρέπει να αποτυπωθούν στον ισολογισμό ενός νοικοκυριού, και το ίδιο ισχύει και για άλλους τομείς της οικονομίας, καθώς και για την οικονομία στο σύνολό της.

Αυτό που μεταφέρεται στο μέλλον αναγκαστικά πρέπει να εκφράζεται ως απόθεμα-του σωματικού, φυσικού, ανθρώπινου και κοινωνικού κεφαλαίου. Η σωστή αποτίμηση των εν λόγω αποθεμάτων διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, και είναι συχνά προβληματική. Υπάρχει επίσης ανάγκη για «στρες τεστ» στους ισολογισμούς με εναλλακτικές αποτιμήσεις, όταν οι τιμές της αγοράς για τα περιουσιακά στοιχεία δεν είναι διαθέσιμες ή υπόκεινται σε φούσκες και εκρήξεις. Κάποιοι πιο άμεση μη χρηματικοί δείκτες μπορεί να είναι προτιμότεροι όταν η νομισματική αποτίμηση είναι πολύ αβέβαιη ή δύσκολο να προκύψει.

Σύσταση 4η: Οφείλει να δοθεί προτεραιότητα στην κατανομή του εισοδήματος, της κατανάλωσης και του πλούτου.

Το μέσο εισόδημα, η κατανάλωση και ο πλούτος είναι χρήσιμα στατιστικά στοιχεία, αλλά δεν λένε όλη την ιστορία για το βιοτικό επίπεδο. Για παράδειγμα, μια αύξηση του μέσου εισοδήματος θα μπορούσε να είναι ανισομερώς μοιρασμένη σε ομάδες, αφήνοντας κάποια νοικοκυριά σχετικά με χειρότερη κατάσταση από ό, τι αλλά. Έτσι, τα μέτρα του μέσου εισοδήματος, η κατανάλωση και ο πλούτος πρέπει να συνοδεύεται από δείκτες που αντικατοπτρίζουν τη διανομή τους.

Η μέση κατανάλωση (εισόδημα, πλούτος) παρέχει ένα καλύτερο μέτρο για το τι συμβαίνει στο "τυπικό" άτομο ή το νοικοκυριό σε σύγκριση με τη μέση κατανάλωση (εισόδημα ή πλούτο). Αλλά για πολλούς σκοπούς, είναι επίσης σημαντικό να γνωρίζουμε τι συμβαίνει στο κάτω μέρος της διανομής του εισοδήματος / πλούτου (που συλλαμβάνονται στις στατιστικές της φτώχειας), ή στην κορυφή.

Στην ιδανική περίπτωση, οι πληροφορίες αυτές δεν θα πρέπει να έρχονται σε απομόνωση, αλλά να συνδέονται, δηλαδή κάποιος θα ήθελε πληροφορίες σχετικά με το πόσο εύπορα είναι τα νοικοκυριά όσον αφορά τις διαφορετικές διαστάσεις του υλικού βιοτικού επιπέδου: εισόδημα, κατανάλωση και του πλούτου.

Σύσταση 5η: Είναι σημαντική η διεύρυνση μέτρων του εισοδήματος σε δραστηριότητες μη εμπορικές.

Υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας των νοικοκυριών και της κοινωνίας. Για παράδειγμα, πολλές από τις υπηρεσίες που λάμβαναν οι άνθρωποι από τα άλλα μέλη της οικογένειας στο παρελθόν, τώρα αγοράζονται στην αγορά. Η μετατόπιση αυτή μεταφράζεται σε αύξηση του εισοδήματος, όπως μετράτε στους εθνικούς λογαριασμούς και ενδέχεται να δώσει μια ψευδή εντύπωση μιας αλλαγής στο βιοτικό επίπεδο, ενώ αντανακλά απλώς μια μετατόπιση από τη μη-αγορά στην αγορά παροχής υπηρεσιών.

Πολλές υπηρεσίες που τα νοικοκυριά παράγουν μόνα τους δεν αναγνωρίζονται στο επίσημο εισόδημα και στα μέτρα της παραγωγής, αλλά αποτελούν μια σημαντική

πτυχή της οικονομικής δραστηριότητας. Ενώ ο αποκλεισμός τους από τα επίσημα μέτρα αντανάκλα αβεβαιότητα σχετικά με τα δεδομένα περισσότερο από τις εννοιολογικές δυσκολίες, έχει σημειωθεί πρόοδος σε αυτόν τον χώρο. Αυτό πρέπει να αρχίσει με τις πληροφορίες για τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι ξοδεύουν τον χρόνο τους που είναι συγκρίσιμος, κατά τη διάρκεια των ετών. Περιεκτικοί και περιοδικοί λογαριασμοί της οικιακής δραστηριότητας ως δορυφόροι των βασικών εθνικών λογαριασμών πρέπει να συμπληρώνουν την εικόνα αυτή. Στις αναπτυσσόμενες χώρες, η παραγωγή των αγαθών (για παράδειγμα τρόφιμα ή στέγη) από τις οικογένειες διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο. Η παρακολούθηση της παραγωγής τέτοιων εγχώριων αγαθών είναι σημαντική, ώστε να αξιολογηθούν τα επίπεδα κατανάλωσης των οικογενειών σε αυτές τις χώρες.

Η ευημερία είναι πολυδιάστατη

Για να οριστεί τι σημαίνει ευημερία ένας πολυδιάστατος ορισμός πρέπει να χρησιμοποιηθεί.

Με βάση την ακαδημαϊκή έρευνα και μια σειρά από συγκεκριμένες πρωτοβουλίες που αναπτύσσονται σε όλο τον κόσμο, η Επιτροπή προσδιόρισε τις ακόλουθες βασικές διαστάσεις που πρέπει να ληφθούν υπόψη.

Τουλάχιστον κατ'αρχήν, οι διαστάσεις αυτές θα πρέπει να εξετάζονται ταυτόχρονα:

1. Υλικά του Βιοτικού επιπέδου (εισόδημα, κατανάλωση και πλούτος)
2. Υγεία
3. Εκπαίδευση
4. Προσωπικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της εργασίας
5. Πολιτική φωνή και διακυβέρνηση
6. Κοινωνικές διασυνδέσεις και σχέσεις
7. Περιβάλλον (παρούσες και μελλοντικές συνθήκες)
8. Ανασφάλεια, οικονομικής καθώς και σωματικής ακεραιότητας

Όλες αυτές οι διαστάσεις διαμορφώνουν την ευημερία των ανθρώπων, και πολλές από αυτές έχουν χαθεί από τα συμβατικά μέτρα του εισοδήματος.

Αντικειμενικές και υποκειμενικές διαστάσεις της ευημερίας είναι και οι δυο σημαντικές για την παρακολούθηση της ευημερίας.

Σύσταση 6η : Η ποιότητα της ζωής είναι μια πολλή σημαντική παράμετρος η οποία εξαρτάται από τις αντικειμενικές συνθήκες και τις δυνατότητες των ανθρώπων .Θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για τη βελτίωση των μέτρων της υγείας, της εκπαίδευσης των ανθρώπων, τις προσωπικές δραστηριότητες και τις περιβαλλοντικές συνθήκες. Ειδικότερα, ουσιαστική προσπάθεια θα πρέπει να αφιερωθεί στην ανάπτυξη και εφαρμογή ισχυρών ,αξιόπιστων μέτρων των κοινωνικών διασυνδέσεων, της πολιτικής φωνής, και της ανασφάλειας που μπορεί να αποδειχθεί για να προβλέψουμε την ικανοποίηση από τη ζωή.

Οι πληροφορίες οι οποίες είναι σχετικές με την αποτίμηση της ποιότητας της ζωής πηγάζουν πέρα από των ανθρώπων τις αυτό-αναφορές και αντιλήψεις ,ώστε να συμπεριλαμβάνουν μέτρα "functionings" και ελευθερίες. Στην πραγματικότητα, αυτό που έχει πραγματικά σημασία είναι οι δυνατότητες των ανθρώπων, δηλαδή, η έκταση της συνολικής ευκαιρίας και η ελευθερία τους να επιλέγουν μεταξύ αυτού το συνόλου, τη ζωή που εκτιμούν. Η επιλογή των σχετικών functionings και των δυνατοτήτων για κάθε μέτρο της ποιότητα ζωής είναι μια αξιολογική κρίση, και όχι μια τεχνική άσκηση.

Αλλά ενώ ο ακριβής κατάλογος των χαρακτηριστικών που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής αναπόφευκτα στηρίζεται σε αξιολογικές κρίσεις, υπάρχει συναίνεση ότι η ποιότητα της ζωής εξαρτάται από την υγεία και την εκπαίδευση των ανθρώπων, τις καθημερινές τους δραστηριότητες (οι οποίες περιλαμβάνουν το δικαίωμα σε μια αξιοπρεπή εργασία και στέγαση), τη συμμετοχή τους στην πολιτική διαδικασία, το κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον στο οποίο ζουν, και οι παράγοντες που διαμορφώνουν την προσωπική και οικονομική τους ασφάλεια. Η μέτρηση όλων αυτών των χαρακτηριστικών απαιτεί αντικειμενικά και υποκειμενικά δεδομένα. Η πρόκληση σε όλους αυτούς τους τομείς είναι να βελτιώσει ότι έχει ήδη επιτευχθεί, να εντοπίσει τα κενά στις διαθέσιμες πληροφορίες, και να επενδύσουν σε στατιστική ικανότητα σε ορισμένους τομείς (όπως τη χρήση του χρόνου), όπου οι διαθέσιμοι δείκτες παραμένουν ελλιπείς.

Σύσταση 7η :Οι δείκτες της ποιότητα της ζωής σε όλες τις διαστάσεις που καλύπτουν θα πρέπει να αξιολογήσουν τις ανισότητες με ένα ολοκληρωμένο τρόπο.

Οι ανισότητες σε ανθρώπινες συνθήκες αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα κάθε αξιολόγησης της ποιότητας της ζωής σε όλες τις χώρες και ο τρόπος που αναπτύσσεται με την πάροδο του χρόνου. Οι περισσότερες διαστάσεις της ποιότητας της ζωής απαιτούν κατάλληλα ξεχωριστά μέτρα της ανισότητας, αλλά, όπως σημειώνεται στην σύσταση 4, λαμβάνοντας υπόψη τις διασυνδέσεις και τις συσχετίσεις. Οι ανισότητες στην ποιότητα ζωής θα πρέπει να αξιολογούνται σε ανθρώπους, κοινωνικοοικονομικές ομάδες, φύλο και γενιές, με ιδιαίτερη προσοχή στις ανισότητες που έχουν προκύψει πρόσφατα, όπως αυτές που συνδέονται με τη μετανάστευση.

Σύσταση 8η : Οφείλουν να σχεδιαστούν ειδικές έρευνες οι οποίες θα αξιολογούν τις συνδέσεις μεταξύ των διάφορων τομέων της ποιότητας ζωής για κάθε άτομο. Οι πληροφορίες αυτές θα χρησιμοποιηθούν προκειμένου να στηθούν πολιτικές σε διάφορους τομείς της κοινωνικής ζωής.

Είναι κρίσιμο να απευθύνουν ερωτήσεις σχετικά με το πώς οι εξελίξεις σε έναν τομέα της ποιότητας ζωής επηρεάζουν άλλους τομείς, και πώς οι εξελίξεις σε όλους τους διάφορους τομείς σχετίζονται με το εισόδημα. Αυτό είναι σημαντικό, διότι οι συνέπειες για την ποιότητα της ζωής, έχουν πολλαπλά μειονεκτήματα που υπερβαίνουν κατά πολύ το άθροισμα των επιμέρους επιπτώσεων τους.

Η ανάπτυξη μέτρων από αυτές τις σωρευτικές επιπτώσεις απαιτεί πληροφορίες σχετικά με την «κοινή διανομή» των πιο βασικών χαρακτηριστικών της ποιότητας ζωής σε όλους σε μια χώρα μέσω αφιερωμένων ερευνών.

Βήματα προς αυτή την κατεύθυνση θα μπορούσαν επίσης να ληφθούν με τη συμπερίληψη σε όλες τις έρευνες κάποιων τυπικών ερωτήσεων που επιτρέπουν την ταξινόμηση των ερωτηθέντων βασιζόμενη σε ένα περιορισμένο σύνολο χαρακτηριστικών.

Σύσταση 9η : Η αρωγή των στατιστικών υπηρεσιών είναι σημαντική, καθώς οφείλουν να παρέχουν πληροφορίες οι οποίες θα χρησιμεύουν για την δημιουργία συγκεκριμένων πολιτικών που θα αφορούν σε όλες τις διαστάσεις της ποιότητας ζωής.

Ενώ η αξιολόγηση της ποιότητας της ζωής απαιτείται μια πληθώρα δεικτών, υπάρχουν ισχυρές απαιτήσεις για την ανάπτυξη ενός ενιαίου συνοπτικού μέτρου. Αρκετά συνοπτικά μέτρα της ποιότητας της ζωής είναι πιθανά, ανάλογα με την ερώτηση που απευθύνεται και την προσέγγιση που ακολουθείτε.

Ορισμένα από αυτά τα μέτρα ήδη χρησιμοποιούνται, όπως τα μέσα επίπεδα της ικανοποίησης από την ζωή για μια χώρα στο σύνολό της, ή σύνθετοι δείκτες που συγκεντρώνουν τον μέσο όρο σε όλους τους αντικειμενικούς τομείς, όπως ο Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης. Άλλοι θα μπορούσαν να εφαρμοστούν, αν τα εθνικά στατιστικά συστήματα πραγματοποιούσαν τις αναγκαίες επενδύσεις για την παροχή των δεδομένων που απαιτούνται για τον υπολογισμό τους.

Αυτά περιλαμβάνουν μέτρα της αναλογίας του ατομικού χρόνου, στον οποίο το ισχυρότερο αίσθημα αναφέρεται ως αρνητικό, τα μέτρα που βασίζονται στην καταμέτρηση της εμφάνισης και τη σοβαρότητα των διαφόρων αντικειμενικών χαρακτηριστικών της ζωής των ανθρώπων, και (ισοδύναμο εισόδημα) μέτρα με βάση τις αναφορές και τις προτιμήσεις των ανθρώπων.

Σύσταση 10η :Οι Στατιστικές υπηρεσίες θα πρέπει να ενσωματώσουν ερωτήσεις για να συλλάβουν τις αξιολογήσεις των ανθρώπων για την ζωή, ηδονικές εμπειρίες και προτεραιότητες σε δική τους έρευνα.

Η έρευνα έχει δείξει ότι είναι δυνατή η συγκέντρωση αξιόπιστων δεδομένων, σχετικά με την υποκειμενική καθώς και την αντικειμενική ευημερία. Η Υποκειμενική ευημερία περιλαμβάνει διάφορες πτυχές (γνωστικές αξιολογήσεις της ζωής κάποιου, την ευτυχία, την ικανοποίηση, θετικά συναισθήματα όπως η χαρά και υπερηφάνεια, και τα αρνητικά συναισθήματα όπως ο πόνος και η ανησυχία) κάθε μία από αυτές πρέπει να μετρούνται χωριστά για να αντλούν μια πιο ολοκληρωμένη εκτίμηση της ζωής των ανθρώπων.

Τα ποσοτικά μέτρα αυτών των υποκειμενικών πτυχών κρατούν την υπόσχεση της παροχής όχι μόνο ενός κάλου μέτρου της ποιότητας της ζωής καθαυτή, αλλά και μια καλύτερη κατανόηση των καθοριστικών παραγόντων, που υπερβαίνουν τα όρια εισοδήματος των ανθρώπων και τις υλικές συνθήκες.

Παρά την εμμονή πολλών άλυτων ζητημάτων, αυτά τα υποκειμενικά μέτρα παρέχουν σημαντικές πληροφορίες σχετικά με την ποιότητα της ζωής.

Εξαιτίας αυτού, οι τύποι της ερώτησης που έχουν αποδείξει την αξία τους μέσα σε μικρή κλίμακα και ανεπίσημες έρευνες, θα πρέπει να περιλαμβάνονται σε μεγαλύτερης κλίμακας έρευνες που διεξάγονται από τις επίσημες στατιστικές υπηρεσίες.

Σύσταση 11η : Η αξιολόγηση της βιωσιμότητας απαιτεί ένα καλά προσδιορισμένο πίνακα δεικτών. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των στοιχείων αυτού του πίνακα είναι ότι θα πρέπει να είναι ερμηνεύσιμα ως παραλλαγές κάποιων υποκειμενικών "αποθεμάτων". Ένας νομισματικός δείκτης της βιωσιμότητας έχει τη θέση του σε έναν τέτοιο πίνακα, αλλά, σύμφωνα με την τρέχουσα εξέλιξη της τεχνολογίας, θα πρέπει να παραμένει ουσιαστικά επικεντρωμένος στις οικονομικές πτυχές της βιωσιμότητας.

Η εκτίμηση της βιωσιμότητας είναι συμπληρωματική προς το ζήτημα της τρέχουσας ευημερίας ή τις οικονομικές επιδόσεις, και πρέπει να εξεταστούν χωριστά. Αυτό μπορεί να ακούγεται τετριμμένο και όμως αξίζει έμφασης, διότι ορισμένες από τις

υφιστάμενες προσεγγίσεις αποτυγχάνουν να υιοθετήσουν την αρχή αυτή, που οδηγεί σε δυνητικά συγκεχυμένα μηνύματα.

Για παράδειγμα, η σύγχυση μπορεί να προκύψει, όταν κάποιος προσπαθήσει να συνδυάσει την τρέχουσα ευημερία και βιωσιμότητα σε έναν ενιαίο δείκτη. Για να λάβετε μια αναλογία, κατά την οδήγηση ενός αυτοκίνητου, ένα μέτρο το οποίο θα προστεθεί σε ένα ενιαίο αριθμό την τρέχουσα ταχύτητα του οχήματος και το εναπομένον στο επίπεδο της βενζίνης, δεν θα ωφελήσει καθόλου τον οδηγό. Και τα δυο κομμάτια των πληροφοριών είναι ζωτικής σημασίας και πρέπει να εμφανίζονται σε διακριτές, σαφώς ορατές περιοχές του πίνακα.

Τουλάχιστον, προκειμένου να μετρηθεί η βιωσιμότητα, αυτό που χρειαζόμαστε είναι δείκτες που να μας ενημερώνουν για την αλλαγή των ποσοτήτων των διαφόρων παραγόντων που έχουν σημασία για το μελλοντική ευημερία. Με άλλα λόγια, η βιωσιμότητα απαιτεί την ταυτόχρονη διατήρηση ή αύξηση σε διάφορα «αποθέματα»: ποσότητες και ποιότητες των φυσικών πόρων, και του ανθρωπίνου, κοινωνικού και φυσικού κεφαλαίου.

Όλα αυτά προτείνουν να ξεκινήσει μια πιο μετριοπαθή προσέγγιση, δηλαδή με επίκεντρο τη νομισματική συνάθροιση για τα είδη για τα οποία υπάρχουν εύλογες τεχνικές αποτίμησης, όπως το φυσικό κεφάλαιο, το ανθρωπινό κεφάλαιο και ορισμένοι φυσικοί πόροι.

Με τον τρόπο αυτό, θα πρέπει να είναι δυνατόν να εκτιμηθεί η "οικονομική" συνιστώσα της βιωσιμότητας, που είναι, κατά πόσο ή όχι οι χώρες καταναλώνουν πάνω από τον οικονομικό τους πλούτο.

Σύσταση 12η: Οι περιβαλλοντικές πτυχές της βιωσιμότητας αξίζουν μια ξεχωριστή παρακολούθηση βασισμένη σε ένα καλά επιλεγμένο σύνολο φυσικών δεικτών. Ειδικότερα, υπάρχει ανάγκη για μια σαφή ένδειξη της εγγύτητας μας σε επικίνδυνα επίπεδα των περιβαλλοντικών καταστροφών (όπως αυτά που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή την εξάντληση των αλιευτικών αποθεμάτων.)

Για τους λόγους που προαναφέρθηκαν, τοποθετώντας μια νομισματική αξία στο φυσικό περιβάλλον είναι συχνά δύσκολο και θα χρειαστούν ξεχωριστά σύνολα των φυσικών δεικτών για την παρακολούθηση της κατάστασης του περιβάλλοντος. Αυτό συμβαίνει ιδίως στην περίπτωση που πρόκειται για μη αναστρέψιμες και / ή ασυνεχείς μεταβολές στο περιβάλλον.

Για το λόγο αυτό τα μέλη της Επιτροπής πιστεύουν ιδίως ότι υπάρχει ανάγκη για μια σαφή ένδειξη της αύξησης των ατμοσφαιρικών συγκεντρώσεων των αερίων του θερμοκηπίου που σχετίζονται με την εγγύτητα σε επικίνδυνα επίπεδα της κλιματικής αλλαγής (ή τα επίπεδα των εκπομπών) που μπορεί εύλογα να οδηγήσουν σε τέτοιου είδους συγκεντρώσεις στο μέλλον.

Η Κλιματική αλλαγή (λόγω της αύξησης των ατμοσφαιρικών συγκεντρώσεων των αερίων του θερμοκηπίου) είναι, επίσης, ιδιαίτερη και αποτελεί ένα πραγματικά παγκόσμιο θέμα που δεν μπορεί να μετρηθεί σε σχέση με τα εθνικά σύνορα. Φυσικοί δείκτες αυτού του είδους μπορούν να προσδιοριστούν μόνο με την βοήθεια της επιστημονικής κοινότητας. Ευτυχώς, ένα μεγάλο μέρος του έργου έχει ήδη αναληφθεί σε αυτόν τον τομέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΒΙΩΣΙΜΗ – ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

4.1 Αειφόρος ή βιώσιμη ανάπτυξη.

Η επιλογή του όρου αειφόρος ανάπτυξη δεν έγινε τυχαία. Η λέξη αειφόρος, ετυμολογικά προέρχεται από τον συνδυασμό των λέξεων αεί και φέρω. Μια «πρόχειρη» ερμηνεία που μπορεί να δοθεί είναι ως μια συνεχιζόμενη, σταθερή, διαρκής κράτηση. Συνεπώς, η ερμηνεία του όρου αειφόρος ανάπτυξη ερμηνεύεται ως η ανάπτυξη που κρατάει κάποια σταθερά στοιχεία, διατηρεί κάποιες βάσεις.

Η πρώτη χρήση του όρου αειφόρος δεν είχε καμία σχέση με οικονομική ή κοινωνική πρόοδο. Αρχικά χρησιμοποιήθηκε στην δασολογία και συγκεκριμένα συναντάται πρώτη φορά σε μια τοποθέτηση του Σάξονα δασολόγου Χ. φον Κάρλοβιτς. Σήμερα ωστόσο, ο όρος αειφόρος ανάπτυξη αναφέρεται στην οικονομική ανάπτυξη. Ο ορισμός που θα μπορούσε να δοθεί, με βάση την σημερινή χρήση του όρου, είναι ως η ανάπτυξη που καλύπτει τις τωρινές ανάγκες των ανθρώπων, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο την δυνατότητα εκπλήρωσης των αναγκών των μελλοντικών γενεών.

Το βασικό στοιχείο της αειφόρου ανάπτυξης ή βιώσιμης ανάπτυξης είναι η προστασία των πόρων του περιβάλλοντος. Η ανάπτυξη σαφώς και επιτάσσει την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων από τον άνθρωπο. Η βιώσιμη ανάπτυξη δεν αποκλείει την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων και του περιβάλλοντος, θέτει όμως το όριο μέχρι το οποίο μπορεί να πραγματοποιηθεί. Η εκμετάλλευση που πραγματοποιείται σήμερα, θα πρέπει να επιτρέπει την πραγματοποίηση αντίστοιχου επιπέδου εκμετάλλευσης με αντίστοιχο επίπεδο απόδοσης και στο μέλλον. Αυτό είναι το όριο το οποίο θέτει η βιώσιμη ανάπτυξη. Η βιωσιμότητα συνεπώς, υπονοεί ότι ο ρυθμός εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων θα πρέπει να είναι μικρότερος ή στην χειρότερη περίπτωση ίσος με τον ρυθμό αποκατάστασης ή ανανέωσης τους.

Η βιώσιμη ανάπτυξη, μπορεί να ισχυριστεί κάποιος ότι περισσότερο αφορά την μελλοντική προοπτική.

4.1.1 Οι θεμελιώδεις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης

Προκειμένου να επιτευχθεί η βιωσιμότητα απαιτείται αλλαγή βαθιά ριζωμένων αντιλήψεων για τον άνθρωπο και τον κόσμο που μετατρέπονται σε πλήθος καθημερινών επιλογών σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο.

Το γενικό πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης που διαμορφώνεται με βάση δώδεκα θεμελιώδεις που αναφέρονται στη συνέχεια αποτελεί ένα σημαντικό βήμα για την απαραίτητη αυτή αλλαγή. (Δεκλερής, 2000)

Σύμφωνα με τον Δεκλερή, 2000, προκειμένου να επιτευχθεί ή να έχει μια ομαλή πορεία η διαδικασία της βιώσιμης ανάπτυξης, είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη και να εφαρμοστούν οι παρακάτω αρχές :

Αρχή της Δημόσιας Οικολογικής Τάξης: Η βιώσιμη ανάπτυξη αποτελεί ευθύνη του κράτους και δεν αφήνεται στη λειτουργία της αγοράς.

Αρχή της Βιωσιμότητας: Διατήρηση του φυσικού κεφαλαίου και απαγόρευση κάθε μείωσης ή υποβάθμισης.

Αρχή της Φέρουσας Ικανότητας: Διατήρηση της σταθερής κατάστασης των οικοσυστημάτων με ανάπτυξη που βρίσκεται κάτω από τα όρια αντοχής τους.

Αρχή της Υποχρεωτικής Αποκατάστασης διαταραχθέντων οικοσυστημάτων: Αποκατάσταση του απολεσθέντος φυσικού κεφαλαίου.

Αρχή της Βιοποικιλότητας: Διατήρηση της βιοποικιλότητας που θεωρείται κριτήριο και παράγοντας ευρωστίας των οικοσυστημάτων

Αρχή της κοινής φυσικής κληρονομιάς: Τα κοινά φυσικά αγαθά δεν επιτρέπεται να ιδιοποιηθούν και η κοινή χρήση τους να περιορισθεί ή να καταργηθεί.

Αρχή της Ήπιας Ανάπτυξης των Ευπαθών Οικοσυστημάτων: Στα ευπαθή οικοσυστήματα (δάση, ακτές, βουνά, μικρά νησιά, τοποθεσίες φυσικού κάλους) επιτρέπεται «ήπια» ανάπτυξη που ορίζεται κατά περίπτωση, ώστε να μην επιβαρύνει το περιβάλλον υπέρμετρα.

Αρχή της Χωρονομίας: Επιβάλλεται ο συνολικός σχεδιασμός και χωροταξικός σχεδιασμός των δραστηριοτήτων, ώστε να εξασφαλίζεται η διατήρηση της φέρουσας ικανότητας των οικοσυστημάτων.

Αρχή της Πολιτιστικής Κληρονομιάς: Διατήρηση των σπουδαιότερων πολιτιστικών στοιχείων (μνημεία, αρχιτεκτονικά σύνολα, τόποι).

Αρχή του Βιώσιμου Αστικού Περιβάλλοντος: Διατήρηση της ποιότητας ζωής στις πόλεις και αναχαίτιση της ανάπτυξης μεγαπόλεων.

Αρχή προστασίας του Φυσικού Κάλλους: Διατήρηση και προστασία του τοπίου με παρεμβάσεις που δεν το αλλοιώνουν.

Αρχή της Οικολογικής Συνείδησης: Καθιέρωση της οικολογικής συνείδησης των πολιτών που είναι και οι προστάτες του περιβάλλοντος.

4.2 Αξιολόγηση της βιώσιμης ανάπτυξης

Η αξιολόγηση της βιώσιμης ανάπτυξης μπορεί να γίνει είτε με την εκτίμηση των επιμέρους διαστάσεων (οικονομία- κοινωνία- περιβάλλον) είτε με τη συνολική εκτίμησή της σε μια σειρά από διαφορετικά χωρικά επίπεδα (εθνικό, περιφερειακό, τοπικό).

Σημαντικότερα εργαλεία για την εκτίμηση του επιπέδου διαχείρισης στα πλαίσια της αειφορίας είναι οι καλούμενοι «δείκτες αειφορίας», οι οποίοι δίνουν πληροφορίες τόσο για την υφιστάμενη κατάσταση, όσο και για την απόδοσή των πολιτικών επιλογών στο δρόμο της Βιώσιμης Ανάπτυξης. Ενδεικτικά αναφέρονται:

Περιβαλλοντική βιωσιμότητα Μοντέλα PSR, DSR και DPSIR[1]: Βασίζονται στην έννοια της αιτιότητας: οι ανθρώπινες δραστηριότητες δημιουργούν πιέσεις (pressures) στο περιβάλλον και μεταβάλλουν την ποιότητά του, αλλά και την ποσότητα των φυσικών πόρων (κατάσταση – state). Η κοινωνία ανταποκρίνεται σε αυτές τις αλλαγές με ανάλογες πολιτικές (κοινωνική απόκριση – societal response) και περιορίζει τις πιέσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Το μοντέλο DPSIR είναι σύμπτυξη των δυο συστημάτων PSR, DSR όπου λαμβάνονται υπόψη και οι επιπτώσεις (impacts) (Julie C., 2001). Μέσω αυτών των μοντέλου, επιλέγονται και οργανώνονται οι δείκτες (πίεσης – κατάστασης – απόκρισης) που δίνουν μια συνολική άποψη της κατάστασης, όσον αφορά το περιβάλλον και την ανάπτυξή του.

Μέθοδος Οικολογικού Αποτυπώματος: Παρά τα προβλήματα υπολογισμού του οικολογικού αποτυπώματος είναι μια από τις επικρατέστερες μεθόδους αξιολόγησης της Βιώσιμης Ανάπτυξης. Στόχος της μεθόδου είναι η ποσοτικοποίηση της ανθρώπινης χρήσης της φύσης, δηλαδή παρέχει μια μέτρηση του φυσικού κεφαλαίου, η οποία μπορεί να προσδιορίσει σε κάθε κλίμακα (από την παγκόσμια ως την ατομική), πόσες από τις υπηρεσίες της φύσης χρησιμοποιούνται για την υποστήριξη αυτών των οντοτήτων. Τα βασικότερα μειονεκτήματα της μεθόδου είναι ο μη προσδιορισμός των αιτιών του προβλήματος καθώς και ότι δε λαμβάνεται υπόψη η ποιότητα ζωής.

Περιβαλλοντικοί δείκτες(Π.Δ.): αποκαλύπτουν την κατάσταση και την ποιότητα του περιβάλλοντος παρέχοντας έγκυρες πληροφορίες, εφόσον σχεδιαστούν σωστά, παρακολουθούνται στενά και μεταφράζονται συνετά. Δηλαδή, οι Π.Δ. χρησιμοποιούνται είτε, σε πρώτο στάδιο, κατά τη διαδικασία σχεδιασμού ολοκληρωμένων συστημάτων περιβαλλοντικής πολιτικής, είτε, σε δεύτερο στάδιο, κατά τη διαδικασία ελέγχου της αποτελεσματικότητας και της επιτυχίας εφαρμογής τους. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι Π.Δ. και οι δείκτες γενικότερα μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως ένα ισχυρό εργαλείο για την αφύπνιση του κοινού πάνω σε περιβαλλοντικά ζητήματα.

Οικοσυστημικές υπηρεσίες (ESS): ορίζονται «οι παροχές που λαμβάνουν οι άνθρωποι από το οικοσύστημα» (Millennium Ecosystem Assessment, 2005). Η οικονομική αποτίμηση και χαρτογράφηση των ES έχει πραγματοποιηθεί τόσο σε τοπικό επίπεδο όσο και σε περιφερειακή ή και παγκόσμια χωρική κλίμακα, χρησιμοποιώντας διάφορες προσεγγίσεις, διαμορφώνοντας έτσι ένα σημαντικό επικοινωνιακό εργαλείο για την Βιώσιμη Ανάπτυξη. Μια απλή προσέγγιση είναι η σύνδεση των ES απευθείας με τη χρήση γης / κάλυψης ή χάρτες ενδιαιτημάτων (Burkhard κ.α. 2009, Kienast κ.α. 2009). Πρόσφατα, η οικονομική αξία των ESS και της βιοποικιλότητας έχει μεγάλη αναγνωσιμότητα, και προτείνεται παράλληλα να αποτελέσουν παράγοντα/ συντελεστή στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και στα λογιστικά συστήματα (TEEB 2010α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Μέτρηση της Ευημερίας στην Ελλάδα και την Ε.Ε

5.1 Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης (Human Development Index)

Η ανθρώπινη ανάπτυξη ορίζεται ως: μια διαδικασία διεύρυνσης των επιλογών των ανθρώπων. Κατ' αρχήν, οι επιλογές αυτές μπορεί να είναι άπειρες και αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου. Αλλά σε όλα τα επίπεδα της ανάπτυξης, οι τρεις βασικές επιλογές είναι να ζήσουν οι άνθρωποι μια μακρά και υγιή ζωή, να αποκτήσουν γνώσεις και να έχουν πρόσβαση σε πόρους που απαιτούνται για ένα αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο. Εάν αυτές οι βασικές επιλογές δεν είναι διαθέσιμες, πολλές άλλες ευκαιρίες παραμένουν απρόσιτες. Αλλά η ανθρώπινη ανάπτυξη δεν τελειώνει εκεί. Πρόσθετες επιλογές, που έχουν μεγάλη αξία για τους ανθρώπους, κυμαίνονται από την πολιτική, οικονομική και κοινωνική ελευθερία μέχρι ευκαιρίες για να είναι δημιουργικοί και παραγωγικοί, και να απολαμβάνουν τον προσωπικό αυτοσεβασμό και να διασφαλίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η ανθρώπινη ανάπτυξη έχει δύο όψεις: το σχηματισμό των ανθρώπινων ικανοτήτων (όπως η βελτίωση της υγείας, των γνώσεων και των δεξιοτήτων) και τη χρήση των κεκτημένων ικανοτήτων τους για αναψυχή, παραγωγικούς σκοπούς και για συμμετοχή στα πολιτιστικά, κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα. Αν δεν υπάρχει ισορροπία ανάμεσα στα αυτά τα δύο αυτό μπορεί να οδηγήσει τους ανθρώπους σε απογοήτευση. Σύμφωνα με αυτήν την έννοια της ανθρώπινης ανάπτυξης, το εισόδημα είναι μόνο μία επιλογή που οι άνθρωποι θα ήθελαν να έχουν, αν και σημαντική. Αλλά δεν είναι το σύνολο της ζωής τους. Η ανάπτυξη πρέπει, ως εκ τούτου, να είναι κάτι περισσότερο από την αύξηση του εισοδήματος και του πλούτου. Το επίκεντρό της πρέπει να είναι οι άνθρωποι.

Ο παραπάνω ορισμός είναι εκείνος που δόθηκε για πρώτη φορά επίσημα στην ανθρώπινη ανάπτυξη και παρουσιάστηκε το 1990 στην πρώτη έκθεση για την Ανθρώπινη Ανάπτυξη. Στις αρχές του ίδιου έτους ο οικονομολόγος Mahbubul Haq πρότεινε το σύνθετο Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης (Human Development Index–HDI), ο οποίος μπορεί να μετρήσει την ανθρώπινη ανάπτυξη μιας περιοχής εξετάζοντας κάποιες βασικές διαστάσεις της ανθρώπινης ανάπτυξης.

Γενικά στοιχεία

Ο Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης(ΔΑΑ) είναι ένας σύνθετος δείκτης ο οποίος δημοσιεύεται ετήσια από το Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (United Nations Development Programme–UNDP51) στην έκδοση για την Ανθρώπινη Ανάπτυξη(The Human Development Report). Δημιουργήθηκε για να τονίσει ότι οι άνθρωποι και οι δυνατότητες τους θα πρέπει να είναι τα τελικά κριτήρια για την αξιολόγηση της ανάπτυξης μιας χώρας, όχι η οικονομική ανάπτυξη από μόνη τους. Αποτελεί έναν από τους πιο δημοφιλείς δείκτες μετά το ΑΕΠ και βασικός στόχος του είναι η ταξινόμηση των χωρών ανάλογα με το επίπεδο τους ανθρώπινης ανάπτυξής τους. Στην έκθεση του 2014 ο δείκτης υπολογίστηκε για 187 χώρες από όλο τον κόσμο.

Μεθοδολογία

Για να μπορεί να συμπεριληφθεί μια χώρα στον υπολογισμό του δείκτη χρειάζεται να υπάρχουν πρόσφατα, αξιόπιστα και συγκρίσιμα στοιχεία για 3 συστατικά τα οποία αποτελούν τους 3 πυλώνες του δείκτη. Αυτά είναι:

- Υγεία
- Εκπαίδευση

- Βιοτικό επίπεδο

Κάθε ένας από τους 3 παραπάνω πυλώνες υπολογίζεται από τον αντίστοιχο υποδείκτη: η υγεία από τον υποδείκτη του προσδόκιμου ζωής, η εκπαίδευση από τον υποδείκτη της εκπαίδευσης και το βιοτικό επίπεδο από τον υποδείκτη του εισοδήματος. Ο ΔΑΑ υπολογίζεται ως ο γεωμετρικός όρος του γινομένου των 3 υποδεικτών.

$$\Delta\text{ΑΑ} = \sqrt[3]{\text{Υποδ. Προσδόκιμο ζωής} * \text{Υποδ. Εκπαίδευσης} * \text{Υποδ. Εισοδήματος}}$$

Ας εξετάσουμε όμως αναλυτικά από ποιες μεταβλητές αποτελείται αλλά και το πως υπολογίζεται κάθε ένας υποδείκτης από τους παραπάνω τρεις.

1. Υποδείκτης Προσδόκιμο Ζωής = $\frac{\text{Προσδόκιμο Ζωής} - 20}{85 - 20}$
2. Υποδείκτης Εκπαίδευσης = $\frac{\text{Υποδ. Μέσων ετών σχολικής φοίτησης} + \text{Υποδ. Αναμενόμενων ετών σχολικής φοίτησης}}{2}$
 - a. Υποδείκτης μέσων ετών σχολικής φοίτησης = $\frac{\text{Μέσα έτη σχολικής φοίτησης}}{15}$
 - b. Υποδείκτης αναμενόμενων ετών σχολικής φοίτησης = $\frac{\text{Αναμενόμενα έτη σχολικής φοίτησης}}{18}$
3. Υποδείκτης Εισοδήματος = $\frac{\ln(\text{Κατά Κεφαλήν Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα}) - \ln(100)}{\ln(75000) - \ln(100)}$

(HUMAN DEVELOPMENT REPORT Technical notes 2014)

Αυτός ο τρόπος υπολογισμού ισχύει από το 2010 και μετά. Μέχρι τότε ο τελικός δείκτης υπολογιζόταν ως το 1/3 του κάθε υποδείκτη (υπήρχαν διαφορετικοί υποδείκτες).

Το προσδόκιμο ζωής αφορά τα χρόνια τα οποία αναμένεται να ζήσει ένα μωρό σε μια χώρα αν τα ποσοστά θνησιμότητας που επικρατούν κατά τη γέννησή του παραμείνουν ίδια σε όλη τη διάρκεια ζωής του, ο μέσος όρος ετών σχολικής φοίτησης είναι τα χρόνια που ένα άτομο 25 χρονών έχει περάσει μέχρι στιγμής στο σχολείο, τα αναμενόμενα έτη σχολικής εκπαίδευσης αφορούν τα χρόνια που ένα παιδί 5 χρονών θα περάσει στο σχολείο σε όλη του τη ζωή και τέλος το κατά κεφαλήν ακαθάριστο εθνικό εισόδημα είναι το κατά κεφαλήν εθνικό εισόδημα που έχουν οι άνθρωποι σε μονάδες αγοραστικής δύναμης.

Αξιολόγηση

Ο Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης αποτελεί έναν πολύ δημοφιλή δείκτη ο οποίος από πολλούς θεωρείται ως αντικαταστάτης του Α.Ε.Π. Αυτό συμβαίνει λόγω τόσο της απλότητάς του όσο και των κοινωνικών πτυχών της ευημερίας που περιλαμβάνονται στον υπολογισμό του, όπως η υγεία και η παιδεία. Αλλά μπορεί να μετρήσει εξ ολοκλήρου την ευημερία μιας χώρας; Μετρά τον αριθμό των ετών σχολικής φοίτησης αλλά δεν περιλαμβάνει τίποτα για την ποιότητα της εκπαίδευσης που παρέχεται. Το ίδιο συμβαίνει και με το προσδόκιμο ζωής καθώς δεν μετρά ούτε την ποιότητα της υγείας των ανθρώπων, ούτε την ποιότητα της παρεχόμενης ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης αλλά προσφέρει μονάχα μια εκτίμηση για το πόσα έτη θα ζήσουν οι άνθρωποι σε μια χώρα. Επιπλέον δεν περιλαμβάνει σημαντικές διαστάσεις της ευημερίας των ανθρώπων όπως το περιβάλλον, οι πολιτικές ελευθερίες, η εργασία, η ασφάλεια κ.α. Βλέπουμε λοιπόν ότι ο δείκτης αυτός καλύπτει ένα μικρό μόνο μέρος

των πτυχών της ευημερίας και ίσως να μην αποτελεί τον καταλληλότερο τρόπο μέτρησης αυτής.

Στο Πίνακα 2 που ακολουθεί παρουσιάζεται η εξέλιξη του Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης μεταξύ των ετών 1990-2014 για τις πρώτες 30 Χώρες με πολύ υψηλό Δείκτη HDI.

Όπως φαίνεται από τα στοιχεία του Πίνακα 1 η Νορβηγία είναι η χώρα που κατέχει την πρώτη θέση από το 2000 έως το 2014 με βέλτιστη τιμή HDI το 2014 0,944. Παρατηρώντας εκτενέστερα την εξέλιξη των χωρών για τα έτη 1990-2014 η Σιγκαπούρη έχει αυξήσει σημαντικά την τιμή του δείκτη με ποσοστό μεγαλύτερης βελτίωσης την δεκαετία 1990-2000 όπου και ήταν 1,33. Αντίστοιχη αύξηση σε ποσοστό βελτίωσης παρουσίασαν η Κορέα, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Η Ελλάδα η οποία σύμφωνα με τα στοιχεία κατέχει την 29η θέση παρουσίασε αύξηση τα έτη 1990-2010 ,όμως η πορεία της την επόμενη τετραετία 2010-2014 ήταν αρνητική.

Τέλος, παρατηρείται πως η Εσθονία έχει σχεδόν αμετάβλητο ποσοστό αύξηση μεταξύ 1990-2014.

Πίνακας 2. Εξέλιξη του Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης, 1990-2014

Κατάταξη HDI	Χώρα	Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης (HDI)							Μέση ετήσια αύξηση HDI			
		Αξία							(%)			
		1990	2000	2010	2011	2012	2013	2014	1990 – 2000	2000 – 2010	2010 – 2014	1990 – 2014
1	Νορβηγία	0,849	0,917	0,940	0,941	0,942	0,942	0,944	0,77	0,25	0,11	0,44
2	Αυστραλία	0,865	0,898	0,927	0,930	0,932	0,933	0,935	0,36	0,33	0,20	0,32
3	Ελβετία	0,831	0,888	0,924	0,925	0,927	0,928	0,930	0,67	0,40	0,14	0,47
4	Δανία	0,799	0,862	0,908	0,920	0,921	0,923	0,923	0,76	0,53	0,41	0,61
5	Ολλανδία	0,829	0,877	0,909	0,919	0,920	0,920	0,922	0,56	0,36	0,34	0,44
6	Γερμανία	0,801	0,855	0,906	0,911	0,915	0,915	0,916	0,66	0,58	0,26	0,56
6	Ιρλανδία	0,770	0,861	0,908	0,909	0,910	0,912	0,916	1,12	0,54	0,21	0,72
8	Ηνωμένες Πολιτείες	0,859	0,883	0,909	0,911	0,912	0,913	0,915	0,28	0,28	0,18	0,26
9	Καναδάς	0,849	0,867	0,903	0,909	0,910	0,912	0,913	0,22	0,41	0,28	0,31
9	Νέα Ζηλανδία	0,820	0,874	0,905	0,907	0,909	0,911	0,913	0,64	0,35	0,24	0,45
11	Σιγκαπούρη	0,718	0,819	0,897	0,903	0,905	0,909	0,912	1,33	0,92	0,41	1,00
12	Χονγκ Κονγκ, Κίνα	0,781	0,825	0,898	0,902	0,906	0,908	0,910	0,55	0,85	0,32	0,64
13	Λιχτενστάιν	-	-	0,902	0,903	0,906	0,907	0,908	-	-	0,14	-
14	Σουηδία	0,815	0,897	0,901	0,903	0,904	0,905	0,907	0,96	0,04	0,16	0,45
14	Ηνωμένο Βασίλειο	0,773	0,865	0,906	0,901	0,901	0,902	0,907	1,13	0,46	0,02	0,67
16	Ισλανδία	0,802	0,859	0,892	0,896	0,897	0,899	0,899	0,69	0,38	0,20	0,48
17	Δημοκρατία της Κορέας	0,731	0,821	0,886	0,891	0,893	0,895	0,898	1,16	0,77	0,33	0,86

		Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης (HDI)							Μέση ετήσια αύξηση HDI			
18	Ισραήλ	0,78 5	0,85 0	0,88 3	0,88 8	0,89 0	0,89 3	0,89 4	0,80	0,38	0,31	0,54
19	Λουξεμβούργο	0,77 9	0,85 1	0,88 6	0,88 8	0,88 8	0,89 0	0,89 2	0,88	0,41	0,16	0,56
20	Ιαπωνία	0,81 4	0,85 7	0,88 4	0,88 6	0,88 8	0,89 0	0,89 1	0,51	0,31	0,18	0,37
21	Βέλγιο	0,80 6	0,87 4	0,88 3	0,88 6	0,88 9	0,88 8	0,89 0	0,81	0,10	0,21	0,41
22	Γαλλία	0,77 9	0,84 8	0,88 1	0,88 4	0,88 6	0,88 7	0,88 8	0,85	0,38	0,20	0,55
23	Αυστρία	0,79 4	0,83 6	0,87 9	0,88 1	0,88 4	0,88 4	0,88 5	0,53	0,50	0,17	0,46
24	Φιλανδία	0,78 3	0,85 7	0,87 8	0,88 1	0,88 2	0,88 2	0,88 3	0,90	0,25	0,13	0,50
25	Σλοβενία	0,76 6	0,82 4	0,87 6	0,87 7	0,87 8	0,87 8	0,88 0	0,73	0,61	0,13	0,58
26	Ισπανία	0,75 6	0,82 7	0,86 7	0,87 0	0,87 4	0,87 4	0,87 6	0,90	0,47	0,27	0,62
27	Ιταλία	0,76 6	0,82 9	0,86 9	0,87 3	0,87 2	0,87 3	0,87 3	0,79	0,47	0,13	0,55
28	Δημοκρατία της Τσεχίας	0,76 1	0,82 1	0,86 3	0,86 6	0,86 7	0,86 8	0,87 0	0,76	0,50	0,21	0,56
29	Ελλάδα	0,75 9	0,79 9	0,86 6	0,86 4	0,86 5	0,86 3	0,86 5	0,51	0,81	0,04	0,55
30	Εσθονία	0,72 6	0,78 0	0,83 8	0,84 9	0,85 5	0,85 9	0,86 1	0,73	0,71	0,69	0,71

Πηγή <http://hdr.undp.org/en/data>

5.2 Προσαρμοσμένος στις ανισότητες Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης (Inequality - adjusted HDI).

Ο HDI πέτυχε το βασικό του στόχο να αποσυνδέσει την ανθρώπινη ανάπτυξη από την εξέλιξη αποκλειστικά του ΑΕΠ, συμπεριλαμβάνοντας επιπλέον παραμέτρους όπως αυτές της εκπαίδευσης και του προσδόκιμου ζωής. Καθιερώθηκε γρήγορα και είχε παγκόσμια επιρροή και εμβέλεια. Είκοσι χρόνια από την υιοθέτηση του HDI, ομάδα οικονομολόγων υπό τον Νομπελίστα A. Sen πρότεινε μια νέα τροποποιημένη μέθοδο υπολογισμού του δείκτη που ονομάστηκε Προσαρμοσμένος στις ανισότητες Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης (Inequality Adjusted Human Development Index).

Στόχος είναι η καλύτερη ανάδειξη των ανισοτήτων, κυρίως όσον αφορά την εκπαίδευση και την υγεία. Ο τροποποιημένος αυτός δείκτης υπολογίστηκε πρώτη φορά το 2010 και αντιμετωπίζει τη βασικότερη κριτική σχετικά με τη γραμμικότητα της σχέσης μεταξύ των τριών παραμέτρων.

Η τιμή του IHDI είναι χαμηλότερη από του HDI, πράγμα που συνεπάγεται την ύπαρξη ανισοτήτων διανομής στις χώρες αυτές. Τιμές του δείκτη IHDI υπάρχουν για 132 χώρες παγκοσμίως. Σε όλες τις περιπτώσεις, η τιμή του IHDI είναι χαμηλότερη από αυτή του HDI. Συνεπώς, ανισότητες υπάρχουν σε όλες τις χώρες του κόσμου, κάτι το οποίο λίγο έως πολύ είναι αναμενόμενο.

Όσο μεγαλύτερη είναι η διαφορά μεταξύ των δύο δεικτών, τόσο μεγαλύτερο είναι και το μέγεθος των ανισοτήτων που υπάρχουν στην χώρα.

Όπως φαίνεται από τα στοιχεία του Πίνακα 2 την μεγαλύτερη διαφορά τιμής HDI-IHDI το 2014 την έχουν οι Ηνωμένες Πολιτείες με ποσοστό μείωσης 17% και πτώση κατά 20 στη κατάταξη του προσαρμοσμένου Δείκτη Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης.

Αντίστοιχη μεγάλη ποσοστιαία μείωση έχει η Κορέα ,το Ισραήλ καθώς και η Ελλάδα με την Ιαπωνία που έχουν το ίδιο μεγάλο ποσοστό μείωσης 12,4%. Εφόσον όμως στόχος είναι η κοινωνική ευημερία και πρόοδος, οι ανισότητες θα πρέπει να μειώνονται όσο το δυνατόν.

Πίνακας 3. Προσαρμοσμένος Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης HDI (IHDI)

	Χώρα	Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης (HDI)	Προσαρμοσμένος Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης HDI (IHDI)		
		Αξία	Αξία	Ποσοστιαία μείωση (%)	Διαφορά από κατάταξη HDI
		2014	2014	2014	2014
1	Νορβηγία	0,944	0,893	5,4	0
2	Αυστραλία	0,935	0,858	8,2	-2
3	Ελβετία	0,930	0,861	7,4	0
4	Δανία	0,923	0,856	7,3	-1
5	Ολλανδία	0,922	0,861	6,6	3
6	Γερμανία	0,916	0,853	6,9	0
6	Ιρλανδία	0,916	0,836	8,6	-3
8	Ηνωμένες Πολιτείες	0,915	0,760	17,0	-20
9	Καναδάς	0,913	0,832	8,8	-2
9	Νέα Ζηλανδία	0,913	-	-	-
11	Σιγκαπούρη	0,912	-	-	-
12	Χονγκ Κονγκ, Κίνα	0,910	-	-	-
13	Λιχτενστάιν	0,908	-	-	-
14	Σουηδία	0,907	0,846	6,7	3
14	Ηνωμένο Βασίλειο	0,907	0,829	8,6	-2
16	Ισλανδία	0,899	0,846	5,9	4
17	Δημοκρατία της Κορέας	0,898	0,751	16,4	-19
18	Ισραήλ	0,894	0,775	13,4	-9
19	Λουξεμβούργο	0,892	0,822	7,9	0
20	Ιαπωνία	0,891	0,780	12,4	-5
21	Βέλγιο	0,890	0,820	7,9	1
22	Γαλλία	0,888	0,811	8,7	0
23	Αυστρία	0,885	0,816	7,8	2
24	Φιλανδία	0,883	0,834	5,5	10
25	Σλοβενία	0,880	0,829	5,9	8
26	Ισπανία	0,876	0,775	11,5	0
27	Ιταλία	0,873	0,773	11,5	-1
28	Δημοκρατία της Τσεχίας	0,870	0,823	5,4	10
29	Ελλάδα	0,865	0,758	12,4	-5
30	Εσθονία	0,861	0,782	9,2	6

Πηγή <http://hdr.undp.org/en/data>

5.3 Δείκτης Κοινωνικής Ευημερίας (SPI)

Ο δείκτης κοινωνικής ευημερίας ή Social Progress Index (SPI) είναι ένας νέος τρόπος μέτρησης της κοινωνικής ευημερίας και προόδου που επιχειρεί να υπερβεί το καθιερωμένο ΑΕΠ-Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα. Ο Michael Green επικεφαλής του Social Progress Imperative, δημιούργησε το 2014 μαζί με την ομάδα του τους Δείκτες Κοινωνικής Ευημερίας. Βέβαια η πρωτοποριακή αυτή εργασία είχε ως βασική έμπνευση την έκθεση τις επιτροπής χωρίς αυτήν το έργο του θα ήταν αδιανόητο διότι βασίστηκε στις εργασίες τους.

Ο στόχος είναι αυτός ο δείκτης να επανακαθορίσει τον τρόπο που ορίζουμε την πρόοδο και την επιτυχία κρατών και κοινωνιών λαμβάνοντας υπόψη παράγοντες όπως η πρόσβαση στο νερό και το ηλεκτρικό, η φτώχεια, η θρησκευτική ανοχή. Σε συνδυασμό με το ΑΕΠ μπορεί να δώσει μια ολιστική εικόνα για την πρόοδο μιας κοινωνίας.

Ο Δείκτης Κοινωνικής Προόδου (SPI) μετράει το κατά πόσον ικανοποιούνται και καλύπτονται βασικές ανθρώπινες και κοινωνικές ανάγκες και κατατάσσει τις χώρες με βάση αυτό, και όχι με το ΑΕΠ ή άλλους «παραδοσιακούς» δείκτες ανάπτυξης.

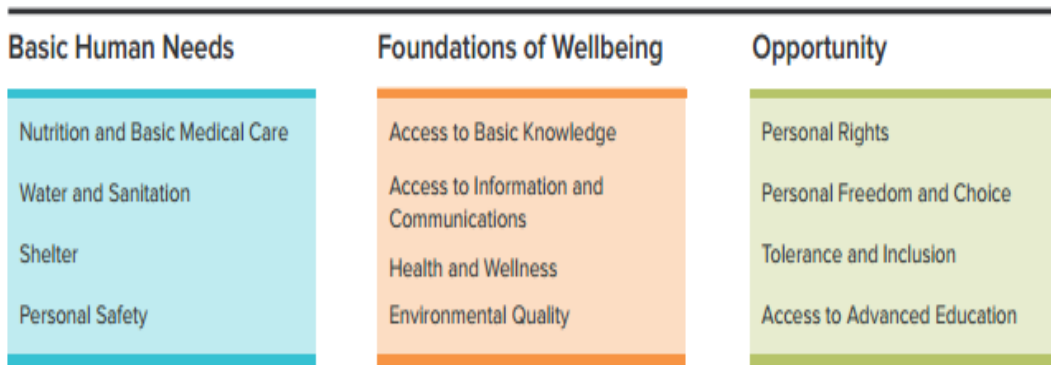
Οι δείκτες αυτοί ορίζουν βάσει τριών διαστάσεων τι σημαίνει «μια καλή κοινωνία».

Οι διαστάσεις είναι οι εξής:

- α) Βασικές ανθρώπινες ανάγκες (φαγητό, νερό, στέγη, ασφάλεια),
- β) Υποδομές για ευημερία (βασική εκπαίδευση, πληροφόρηση, υγεία και βιώσιμο περιβάλλον) και
- γ) Ευκαιρίες (αν έχουν οι πολίτες δικαιώματα, ελεύθερη βούληση, είναι ελεύθεροι διακρίσεων και έχουν πρόσβαση στην ανώτερη εκπαίδευση).

Social Progress Index component-level framework

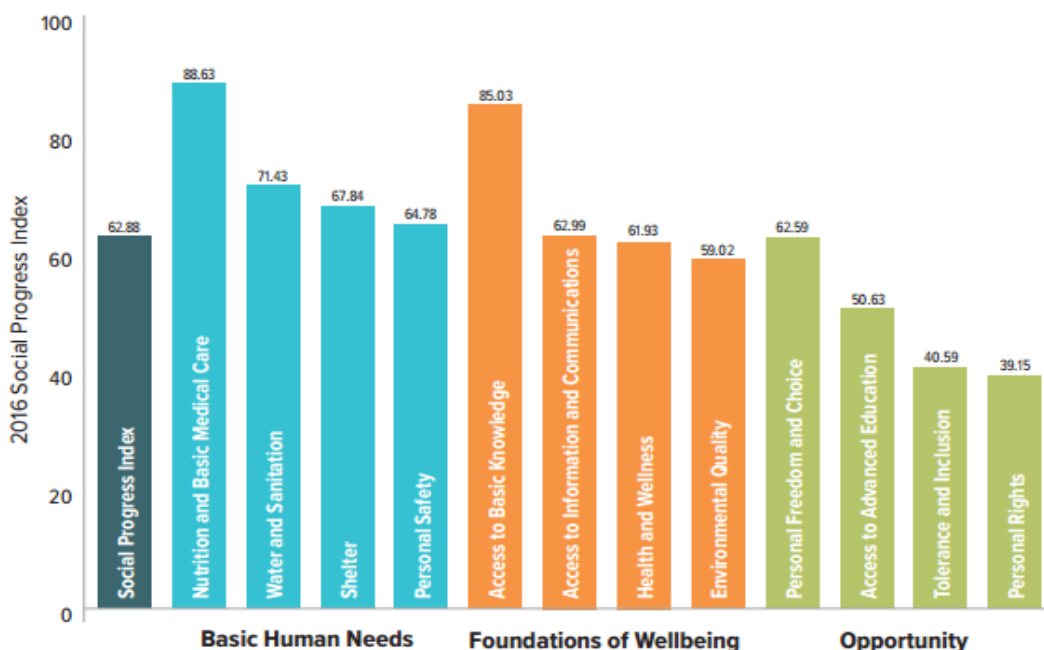
Social Progress Index

Οι δώδεκα αυτές συνιστώσες συνεκτιμήθηκαν μαζί με δεδομένα που συγκεντρώθηκαν από διάφορες διεθνείς πηγές για την αξιολόγηση 133 χωρών έτσι ώστε να υπάρξει κατάταξη με τις πιο ευημερούσες κοινωνικά. Το 2015, για πρώτη φορά, υπήρξε συνολική βαθμολογία για τον κόσμο.

Παρακάτω παρουσιάζονται τα τελευταία στοιχεία για την εικόνα του κόσμου για το 2016

Γράφημα 3. Η εικόνα του κόσμου για το 2016

Πίνακας 4. Οι πρώτες 95 χώρες στο The Social Progress Index

Κατάταξη	Χώρα	Κοινωνική Πρόοδος	Κατάταξη	Χώρα	Κοινωνική Πρόοδος	Κατάταξη	Χώρα	Κοινωνική Πρόοδος
Πολύ Υψηλή κοινωνική πρόοδος			Υψηλή κοινωνική πρόοδος			Κάτω της Μέσης κοινωνική πρόοδος		
1	Φινλανδία	90,09	33	Κροατία	77,68	64	Ελ Σαλβαδόρ	66,36
2	Καναδάς	89,49	34	Λιθουανία	76,94	65	Σαουδική Αραβία	66,30
3	Δανία	89,39	35	Ουγγαρία	76,88	66	Λευκορωσία	66,18
4	Αυστραλία	89,13	36	Λετονία	76,19	67	Αρμενία	66,05
5	Ελβετία	88,87	37	Ισραήλ	75,32	68	Φιλιππίνες	65,92
6	Σουηδία	88,80	38	Αργεντινή	75,20	69	Βοσνία και Ερζεγοβίνη	65,84
7	Νορβηγία	88,70	Άνω της Μέσης κοινωνική πρόοδος			70	Δομινικανή Δημοκρατία	65,65
8	Ολλανδία	88,65	39	Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα	73,69	71	Ιορδανία	65,43
9	Ηνωμένο Βασίλειο	88,58	40	Μαυρίκιος	73,24	72	Βολιβία	64,73
10	Νέα Ζηλανδία	88,45	41	Παναμάς	73,02	73	Μολδαβία	64,73
11	Ισλανδία	88,45	42	Ρουμανία	72,23	74	Λίβανος	64,42
12	Ιρλανδία	87,94	43	Βουλγαρία	72,14	75	Ρωσία	64,19

Κατάταξη	Χώρα	Κοινωνική Πρόοδος	Κατάταξη	Χώρα	Κοινωνική Πρόοδος	Κατάταξη	Χώρα	Κοινωνική Πρόοδος
	Υψηλή κοινωνική πρόοδος		44	Ιαμαϊκή	71,94	76	Καζακστάν	63,86
13	Αυστρία	86,60	45	Κουβέιτ	71,84	77	Αζερμπαϊτζάν	63,75
14	Ιαπωνία	86,54	46	Βραζιλία	71,70	78	Νικαράγουα	63,03
15	Γερμανία	86,42	47	Σερβία	71,55	79	Κιργιστάν	62,91
16	Βέλγιο	86,19	48	Κολομβία	70,84	80	Μογγολία	62,80
17	Ισπανία	85,88	49	Περου	70,09	81	Βενεζουέλα	62,60
18	Γαλλία	84,79	50	Μαλαισία	70,08	82	Ινδονησία	62,27
19	Ηνωμένες Πολιτείες	84,62	51	Μεξικό	70,02	83	Σρι Λάνκα	62,21
20	Σλοβενία	84,27	52	Αλβανία	69,78	84	Κίνα	62,10
21	Πορτογαλία	83,88	53	Εκουαδόρ	69,56	85	Ναμίμπια	62,01
22	Τσέχικη Δημοκρατία	82,80	54	Γεωργία	69,17	86	Μαρόκο	61,92
23	Εσθονία	82,62	55	Μαυροβούνιο	68,17	87	Γουατεμάλα	61,68
24	Ιταλία	82,49	56	Τυνησία	68,00	88	Αλγερία	61,18
25	Χιλή	82,12	57	Μακεδόνια	67,88	89	Αίγυπτος	60,74
26	Δημοκρατία της Κορέας	80,92	58	Τουρκία	67,82	90	Ονδούρα	60,64
27	Κύπρος	80,75	59	Νότια Αφρική	67,60	91	Ουζμπεκιστάν	60,49
28	Ουρουγουάη	80,12	60	Παραγουάη	67,44	92	Γκάνα	60,37
29	Κόστα Ρίκα	80,12	61	Ταϊλάνδη	67,43	93	Ιράν	59,45
30	Πολωνία	79,76	62	Μποτσουάνα	67,03	94	Τατζικιστάν	58,78
31	Σλοβακία	78,96		Κάτω της Μέσης κοινωνική πρόοδος		95	Νεπάλ	
32	Ελλάδα	78,27	63	Ουκρανία	66,43			

Πηγή: <http://www.socialprogressimperative.org>

Στον παραπάνω Πίνακα βλέπουμε ότι Δώδεκα χώρες αντιπροσωπεύουν την “Κορυφαία βαθμίδα” όσον αφορά την κοινωνική πρόοδο και έχουν γενικά ισχυρές επιδόσεις σε όλες τις τρεις διαστάσεις.

Οι κορυφαίες 12 χώρες έχουν συγκεντρώσει συνολική βαθμολογία μεταξύ 90.09 και 87.94. Η Φινλανδία παίρνει την πρώτη θέση με 90.09 στην παγκόσμια κατάταξη για το 2016 με ισχυρή απόδοση σε όλες τις συνιστώσες του δείκτη. Πέντε από τις 12 χώρες σε αυτή την ομάδα είναι από την Σκανδιναβία, επιβεβαιώνοντας ότι αυτό το μοντέλο της ανάπτυξης συμβάλλει στην κοινωνική πρόοδο.

Μια ομάδα 26 χωρών, που κυμαίνονται από την Αυστρία (86,60) και την Αργεντινή (75.20), αντιπροσωπεύουν την επόμενη βαθμίδα της υψηλής κοινωνικής προόδου. Αυτή η βαθμίδα αποτελείται από πέντε μέλη του G7 (Ιαπωνία, Γερμανία, Γαλλία, Ηνωμένες Πολιτείες, και την Ιταλία), τέσσερις χώρες της Λατινικής Αμερικής (Αργεντινή, Χιλή, Κόστα Ρίκα και την Ουρουγουάη), το Ισραήλ, την Νότια Κορέα, και 15 άλλες χώρες σε όλη την Ευρώπη.

Η Κατηγορία Άνω της Μέσης κοινωνική προόδου αποτελείται από 24 χώρες ως επί το πλείστον Βαλκανίων και Λατινικής Αμερικής, αλλά περιλαμβάνει δύο υψηλού εισοδήματος χώρες της Μέσης Ανατολής (Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και το Κουβέιτ) τρεις πιο προηγμένες και με υψηλότερο εισόδημα της Νότιας Σαχάρας Αφρική (Μαυρίκιος, Νότια Αφρική και Μποτσουάνα) δύο χώρες της Ασία (Μαλαισία και Ταϊλάνδη) μαζί με την Τυνησία και την Τουρκία, των οποίων η υψηλή απόδοση είναι μοναδική μεταξύ των συγκρούσεων που μαστίζονται από τους γείτονές τους.

Η τέταρτη βαθμίδα για την Κάτω της Μέσης κοινωνική πρόοδο, περιλαμβάνει 33 χώρες, και είναι η μεγαλύτερη ομάδα. Κυμαίνεται από την Ουκρανία στην 63η (με βαθμολογία 66,43) και το Νεπάλ στην 95η (με βαθμολογία 57,40). Ένα σημαντικό επίπεδο της κοινωνικής προόδου έχει πραγματοποιηθεί μέσα σε αυτή την βαθμίδα , ιδιαίτερα σε σχέση με τα χαμηλά επίπεδα. Καμία χώρα σε αυτή την βαθμίδα δεν έχει βαθμολογία κάτω από 60.41 σε βασικές ανθρώπινες ανάγκες, ή 57.10 στα Θεμέλια της ευημερίας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η ανάπτυξη και η κοινωνική ευημερία αποτελούν βασική επιδίωξη των κυβερνήσεων ανά τον κόσμο. Προσπαθώντας κανείς να ορίσει την ανάπτυξη και την ευημερία, θα συναντήσει δυσκολίες σε αυτό το εγχείρημα κυρίως λόγω του ότι οι έννοιες αυτές αποτελούν ένα πολυδιάστατο φαινόμενο το οποίο είναι συνυφασμένο και διαπλέκεται με διαφορετικούς τομείς, οι οποίοι άπτονται τόσο της οικονομίας όσο και της κοινωνίας αλλά και της πολιτικής.

Η ποιότητα ζωής που απολαμβάνει ο άνθρωπος περιλαμβάνει διάφορες πτυχές, οι πτυχές αυτές είναι δυο ειδών νομισματικές και μη νομισματικές.

Στην πορεία της εργασίας αυτής παρουσιάστηκαν οι πιο σημαντικοί δείκτες μέτρησης. Επισημάνθηκαν τα πλεονεκτήματα τους και οι αδυναμίες τους. Η Σύγκριση των αποτελεσμάτων παρήγαγε κάποια πολύ ενδιαφέροντα συμπεράσματα.

Το πρώτο και ίσως σημαντικότερο είναι η ανεπάρκεια τους ΑΕΠ ως δείκτη μέτρησης της ευημερίας. Ο συγκεκριμένος δείκτης δεν κρίνεται επαρκής μιας και δεν λαμβάνει υπόψη του σημαντικές παραμέτρους της ανθρώπινης διαβίωσης και πραγματικότητας. Νέοι συμπληρωματικοί δείκτες έρχονται να καλύψουν το κενό αυτό προσπαθώντας να έρθουν πιο κοντά και με πλέον πιο ακριβή εικόνα της οικονομική πραγματικότητας.

Πάρα ταύτα ως κατακλείδα της εργασίας και ως μια τελική σκέψη πάνω στο θέμα, θα λέγαμε πως τελικά η ευημερία είναι μια έννοια δύσκολη να οριστεί αλλά την ίδια στιγμή αποτελεί ένα σημαντικό ζήτημα το οποίο αφορά και άπτεται τόσο της κοινωνίας, της οικονομίας αλλά και των ίδιων των ατόμων προσωπικά.

Μέσα σε ένα περιβάλλον που οι συνθήκες με επίκεντρο στις οικονομικές μεταβάλλονται συνεχώς, τα κράτη και οι κυβερνήσεις, όπως και οι παγκόσμιοι οργανισμοί, θα πρέπει να επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους στην προσέγγιση αυτής της αμφίδρομης σχέσης ανάμεσα σε οικονομία, κοινωνία, ευημερία και άτομο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Hobbes, Λεβιάθαν, (1989), (μτφ. Γ. Πασχαλίδης – Α. Μεταξόπουλος), Γνώση, Αθήνα.
2. John Stewart Mill, (1863) Περισσότερα για τον ωφελιμισμό ,Utilitarianism, (<http://socserv.mcmaster.ca/econ/ugcm/3ll3/mill/utilitarianism.pdf>)
3. Stiglitz, E.J. & Sen, A. & Fitoussi, J.P., (2008), Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την Μέτρηση των Οικονομικών Επιδόσεων και της Κοινωνικής Προόδου
4. Windelband, W.-Heimsoeth, H., (1995) Εγχειρίδιο ιστορίας της φιλοσοφίας, Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αράπογλου Β. , (2007) ,Μέθοδοι καταγραφής της φτώχειας και του αποκλεισμού. (http://sociology.soc.uoc.gr/socmedia/KTAK_399_KAPK_207/SHMEOISEIS_ENTAI_H_APOKLEISMOS_VA.pdf)
2. Βενετοπούλου Π. , (2015), Η ηθική φιλοσοφία του Thomas Hobbes, (<https://sciencearchives.wordpress.com/2015/05/10/%CE%AE-%CE%AF-thomas-hobbes/>)
3. Γιαννούλη Βαΐτσα, (2014) Οι Ηθικές αξίες για κοινωνική ευημερία. (http://www.eben.gr/wp-content/uploads/2014/12/hthikes_axies_sto_xwro_tis_ygeias_vaitsa_giannouli.pdf)
4. Γιόρτσου Κωνταντία, (δημοσίευση 30/06/2014) Η Έννοια Του Πολιτισμού. (<http://echodiastasis.gr/%CE%B7-%CE%AD%CE%BD%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%8D-%CF%84%CE%B9-%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84/>)
5. Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πέραν του ΑΕγχΠ – μέτρα υπέρ της βιώσιμης ανάπτυξης» (2009), (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52008IE1669>)
6. Δεκλερής Μιχαήλ , (2000), Το δίκαιο της βιώσιμης Ανάπτυξης
7. Δείκτες Κοινωνικής Ευημερίας: Γιατί δεν πρέπει να κρίνουμε μια χώρα από το ΑΕΠ της, (δημοσίευση 10/09/2015) (<https://www.semifind.gr/default.asp?pid=1231&langid=53&mdl=news&subid=19&itemid=4245>)
8. Επίδραση των αλλαγών στην βιώσιμη ανάπτυξη - Στρατηγικές και μέτρα διαχείρισης για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων, (2014). (https://ionianlanduses.files.wordpress.com/2014/01/cf80ceb5cf81ceb9cebbceb7cf88ceb7_cf80ceb1cf81ceb1ceb4cebfcf84ceb5cebf_12.pdf)
9. Καλογήρου Σ., Τραγάκη Α. και Τσίμπος Κ. (2012), 'Οικονομική Κρίση και Πολιτικές Ανάπτυξης και Συνοχής" (http://plandevol.web.auth.gr/ERSA_GR_CONF_2012/papers/Kalogirou_et_al_paper.pdf)

10. Καρβέλα Βασιλική και Σταμάτης Καλογήρου, (2013), «Ο ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟ 1991 & 2001.» 1ο Συνέδριο Χωρικής Ανάλυσης: Πρακτικά, Αθήνα.
(http://gisc.gr/sac/docs/proceedings_sac1/45_Karvela_Kalogirou_SAC1.pdf)
11. Μελαδάκης Νικόλαος (2013), Μέτρα Οικονομικών επιδόσεων και κοινωνική πρόοδος, Διπλωματική Εργασία
(http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/log/2013/MeladakisNkolaos/attached-document-1405876185-395164-29451/Meladakis_Nikolaos.2013.met.log.pdf)
12. Μελιδονιώτη Μ. & Θεοδοσούλης Σ. (2012), Χρονολογικός πίνακας των κυριότερων γεγονότων και των δεικτών μέτρησης της προόδου.
(http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/log/2012/MelidoniotiMaria,TheodosoulisStauros/attached-document-1359972743-872008-32713/MelidoniotiMaria_TheodosoulisSavros2012.pdf)
13. Μεταξίδης Νίκος, (Ημερομηνία ανάκτησης 12/02/2017) ΑΕΠ και Οικονομική Ευημερία. (<https://sites.google.com/site/nikosmetaxidis/>)
14. Παπανδρέου Α. και Σαρτζετάκης Ε., (2002) “Βιώσιμη Ανάπτυξη: Οικονομική Επιστήμη και Διεθνές Θεσμικό Πλαίσιο”
15. Πανούτσος, (1949), Ο κόσμος του πνεύματος.
16. Φραγκούλης Ε., (2015), Ανάπτυξη νέου δείκτη μέτρησης ευημερίας με βάση Υποκειμενικά και Αντικειμενικά στοιχεία, Διπλωματική Εργασία (<http://artemis-new.cslab.ece.ntua.gr:8080/jspui/bitstream/123456789/7542/1/DT2015-0289.pdf>)

WEBSITES

1. Διεθνές Νομισματικό Ταμείο <http://www.imf.org/external/index.htm>
2. Δείκτης Ευτυχισμένου Πλανήτη <http://happyplanetindex.org/>
3. Δείκτης κοινωνικής προόδου, μέτρηση της κοινωνικής προόδου, όχι του πλούτου <http://www.socialprogressimperative.org/>
4. Εκθέσεις για την ανθρώπινη ανάπτυξη <http://hdr.undp.org/>
5. Πρόγραμμα ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών <http://www.undp.org/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Χρονολογικός πίνακας των κυριότερων γεγονότων και των δεικτών μέτρησης της προόδου.

ΦΑΣΗ	ΕΤΟΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ	ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ	ΤΥΠΟΣ
1930 - 1960 ΥΛΙΣΤΙΚΗ ΦΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	1930	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν	Kuznets, S.	
1960 - 1990 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ + ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	1966	Κοινωνικοί δείκτες	Bauer, R.	ΣΥΣΤ.
	1972	<i>GNH - Gross National Happiness</i> Βασίλειο του Μπουτάν (<i>Ακαθάριστη εθνική ευτυχία</i>)	King Jigme Singye Wangchuck	ΕΝΑΛΛ.
	1973	<i>Measure of Economic Welfare – MEW</i> (<i>Μέτρηση της οικονομικής ευημερίας</i>)	Nordhaus, W. - Tobin, J.	ΔΙΟΡΘ.
		<i>Sustainable Measure of Economic Welfare – SMEW</i> (<i>Βιώσιμα μέτρα οικονομικής ευημερίας</i>)		
	1975	<i>Indicators of Living and Working Conditions</i> (<i>Δείκτες συνθηκών διαβίωσης και εργασίας</i>)	Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας (Eurofound)	ΣΥΣΤ.
	1979	<i>Physical Quality of Life Index – PQOL</i> (<i>Δείκτης φυσικής ποιότητας ζωής</i>)	Morris, D.	ΣΥΝ.
	1981	<i>Economic Aspect of Welfare Index – EAWI</i> (<i>Δείκτης οικονομικής πτυχής της ευημερίας</i>)	Ζολώτας, Ξ.	ΔΙΟΡΘ.
	1982	Κατάλογος κοινωνικών δεικτών	ΟΟΣΑ	ΣΥΣΤ.

ΦΑΣΗ	ΕΤΟΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ	ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ	ΤΥΠΟΣ
	1986	<i>Index of Social Health – ISH</i> (Δείκτης κοινωνικής υγείας)	Miringoff, M., Miringoff, M.L., Institute for Innovation in Social Policy (Ινστιτούτο για την καινοτομία στην κοινωνική πολιτική)	ΣΥΝ.
	1989	<i>Index of Sustainable Well-being</i> (Δείκτης βιωσιμότητας της ευημερίας)	Cobb, J., Daly, C., Cobb, C.	ΔΙΟΡΘ.
	1990	<i>Human Development Index</i> (Δείκτης για την ανθρώπινη ανάπτυξη)	Mahbub ul Haq – Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNDP)	ΔΙΟΡΘ.
1992 ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΚΟΡΥΦΗΣ ΤΗΣ ΓΗΣ, ΡΙΟ ΝΤΕ ΤΖΑΝΕΪΡΟ	1991	<i>Environmentally Sustainable National Income – ESNI</i> (Περιβαλλοντικά βιώσιμο εγχώριο εισόδημα)	Hueting, R., Tinbergen, J., Στατιστική Υπηρεσία Κάτω Χωρών, WWF	ΣΥΝ.
1991 - 2010 ΣΦΑΙΡΙΚΗ ΦΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ + ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ + ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ				
	1995	<i>Οικολογικό αποτύπωμα</i>	Wackernagel, M., Rees, W.	ΕΝΑΛΛ.
	1995	<i>Genuine Progress Indicator – GPI</i> (Δείκτης πραγματικής προόδου)	Cobb, C., Halsted, T., Rowe, J.	ΔΙΟΡΘ.
	1995	<i>Quality of Life Index – QOL</i> (Δείκτης ποιότητας ζωής)	Diener, E.	ΣΥΝ.

ΦΑΣΗ	ΕΤΟΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ	ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ	ΤΥΠΟΣ
	1995	<i>Gender Empowerment Index – GEI (Δείκτης χειραφέτησης των φύλων)</i> <i>Gender Related Development Index – GRDI (Δείκτης ανάπτυξης που σχετίζεται με το φύλο)</i>	Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNDP)	ΣΥΝ.
	1996	<i>Happy life expectancy index (Δείκτης προσδόκιμου ευτυχισμένης ζωής)</i>	Veenhoven, R.	ΣΥΝ.
	1996	<i>Sustainable Development Indicators (Δείκτεςβιώσιμηςανάπτυξης)</i>	Ηνωμένα Έθνη	ΣΥΣΤ.
	1996	<i>Indicators of Sustainable Development for the United Kingdom (Δείκτεςβιώσιμηςανάπτυξης τουΗνωμένουΒασιλείου)</i>	Ηνωμένο Βασίλειο	ΣΥΣΤ.
	1997	Δείκτες στην έκθεση: <i>Quality of Life Counts (Μετρήσεις για την ποιότητα ζωής)</i>	Ηνωμένο Βασίλειο	ΣΥΣΤ.
	1997	<i>Genuine Savings Indicator – GSI (Δείκτης πραγματικών αποταμιεύσεων)</i>	Παγκόσμια Τράπεζα	ΔΙΟΡΘ.
	1997	<i>Human Poverty Index – HPI (Δείκτης φτώχειας των ανθρώπων)</i>	Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNDP)	ΣΥΝ.
	1997	<i>Index of Social Progress (Δείκτης κοινωνικής προόδου)</i>	Estes, R.	
	1997	<i>Advanced Quality of Life Index (Δείκτης αυξημένης ποιότητας ζωής)</i>	Diener. Suh.	ΣΥΝ.
	1998	<i>Personal Security Index – PSI (Δείκτης προσωπικής ασφάλειας)</i>	Καναδικό Συμβούλιο για την κοινωνική ανάπτυξη	ΔΙΟΡΘ.

ΦΑΣΗ	ΕΤΟΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ	ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ	ΤΥΠΟΣ
			(CCSD)	
	1998	<i>Index of Economic Well-Being</i> (Δείκτης οικονομικής ευημερίας)	Osberg,L., Sharpe,A. – Κέντρο για τη μελέτη του βιοτικού επιπέδου	ΣΥΝ.
	1998	<i>Index of Living Standard</i> (Δείκτης βιοτικού επιπέδου)	Sarb,C.	ΣΥΝ.
	1999	Δείκτες στην αναθεώρηση της έκθεσης: <i>Quality of Life Counts</i> (Μετρήσεις για την ποιότητα ζωής)	Ηνωμένο Βασίλειο	ΣΥΣΤ.
	1999	<i>Key Indicators of the Labour Market – KILMs</i> (Βασικοί δείκτες της αγοράς εργασίας)	Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ)	
2000 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΧΙΛΙΕΤΙΑΣ	2000	<i>Millennium Development Goals Indicators - MDG Indicators</i> (Δείκτες σχετικά με τους αναπτυξιακούς στόχους της Χιλιετίας – Δείκτες ΑΣΧ)	Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNDP)	ΣΥΣΤ.
	2000	Κοινωνικοί δείκτες στο: « <i>Society at Glance</i> »	ΟΟΣΑ	ΣΥΣΤ.
	2000	Σύστημα δεικτών παρακολούθησης της στρατηγικής της Λισαβόνας	ΕΕ	ΣΥΣΤ.
	2001	<i>Key Environmental Indicators</i> (Βασικοί περιβαλλοντικοί δείκτες)	ΟΟΣΑ	ΣΥΣΤ.
	2001	Δείκτες του Laeken - Κοινωνικοί δείκτες από το 2006	ΕΕ	ΣΥΣΤ.
	2002	<i>Baromètre des inégalités et de la pauvreté - BIP40</i> (Βαρόμετρο ανισοτήτων και φτώχειας)	Δίκτυο συναγερμού για τις ανισότητες	ΣΥΝ.

ΦΑΣΗ	ΕΤΟΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ	ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ	ΤΥΠΟΣ
	2003	<i>Measuring Ireland's Progress – MIP (Μέτρηση της προόδου της Ιρλανδίας)</i>	Κεντρική στατιστική υπηρεσία της Ιρλανδίας (CSO)	ΣΥΣΤ.
	2003	<i>Decent Work Indicators (Δείκτες αξιοπρεπούς εργασίας)</i>	Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ)	ΣΥΣΤ.
2004 ΠΡΩΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΦΟΡΟΥΜ ΤΟΥ ΟΟΣΑ(ΠΑΛΕΡΜΟ)	2004	<i>Green GDPs (Πράσινοι ΑΕγχΠ)</i>	Κρατική υπηρεσία της Κίνας για την προστασία του περιβάλλοντος – Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Κίνας	ΔΙΟΡΘ.
	2004	<i>Measures of Australia's Progress (Μέτρα για την πρόοδο της Αυστραλίας)</i>	Στατιστική Υπηρεσία της Αυστραλίας	ΣΥΣΤ.
	2004	<i>Sustainable Development Indicators (Δείκτες βιώσιμης ανάπτυξης)</i>	Ηνωμένο Βασίλειο	ΣΥΣΤ.
	2005	<i>Environmental Sustainability Index – ESI (Δείκτης περιβαλλοντικής βιωσιμότητας)</i>	Πανεπιστήμιο Yale – Πανεπιστήμιο Columbia	ΣΥΝ.
	2005	<i>Inequality Adjusted Happiness Index – IAH (Δείκτης ανισότητας όσον αφορά την προσαρμογή στην ευτυχία)</i>	Veenhoven, R., Kalmijin, W., Erasmus Πανεπιστήμιο του Ρότερνταμ	ΣΥΝ.
	2005	<i>Factbook: Economics, Environmental and Social Statistics (Οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές στατιστικές)</i>	ΟΟΣΑ	ΣΥΣΤ.
	2005	<i>Structural Indicators (Διαρθρωτικοί δείκτες)</i>	ΟΟΣΑ	ΣΥΣΤ.

ΦΑΣΗ	ΕΤΟΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ	ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ	ΤΥΠΟΣ
	2005	<i>European Observatory on the Social Situation and Demography (Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για την κοινωνική κατάσταση και τις δημογραφικές τάσεις)</i>	ΕΕ	ΣΥΣΤ.
	2005	<i>Economist intelligence unit's quality of life index (Δείκτης ποιότητας ζωής της Economist intelligence unit)</i>	Περιοδικό <i>The Economist</i>	ΣΥΝ.
	2006	<i>Alternative Measures of Well-being (Εναλλακτικά μέτρα ευημερίας)</i>	ΟΟΣΑ	ΣΥΣΤ.
	2006	<i>Happy Planet Index – HPI (Δείκτης ευτυχίας στον πλανήτη)</i>	New Economics Foundation	ΣΥΝ.
	2006	<i>Living Planet Index – LPI (Δείκτης διαβίωσης στον πλανήτη)</i>	WWF	ΣΥΝ.
2007 ΟΟΣΑ 2ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΦΟΡΟΥΜ (ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ)	2007	<i>Sustainable Development Indicators (Δείκτες βιώσιμης ανάπτυξης)</i>	ΕΕ	ΣΥΣΤ.
	2008	Measuring and Assessing Progress on Decent Work – MAP (Μέτρηση και αξιολόγηση της προόδου της αξιοπρεπούς εργασίας)	Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ)	ΣΥΣΤ.
	2008	<i>Well-being subjective Index (Υποκειμενικός δείκτης ευημερίας)</i>	Veenhoven, R.	ΕΝΑΛΛ.
	2008	<i>Sustainable Society Index – SSI (Δείκτης βιώσιμης κοινωνίας)</i>	Sustainable Society Foundation	ΣΥΝ.
	2008	Δείκτης της περιφερειακής ποιότητας της ανάπτυξης (QUARS)	Sbilanciamoci	ΣΥΝ.

ΦΑΣΗ	ΕΤΟΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ	ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ	ΤΥΠΟΣ
2009 ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ STIGLITZ, SEN ΚΑΙ FITOUSSI	2009	Πρόγραμμα « <i>Government at Glance</i> »	ΟΟΣΑ	ΣΥΣΤ.
2009 ΟΟΣΑ 3ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΦΟΡΟΥΜ (BUSAN)				
2009 COM (2009) 433ΑΕΠ ΚΑΙ ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΑΥΤΟ - Η ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΣΕ ΕΝΑΝ ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟ ΚΟΣΜΟ				
2010 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ ΠΙΤΣΜΠΕΡΓΚ G20	2010	<i>Environmental Performance Index – EPI (Δείκτης περιβαλλοντικών επιδόσεων)</i>	Πανεπιστήμιο Yale – Πανεπιστήμιο Columbia	ΣΥΝ.
	2010	Σύστημα δεικτών παρακολούθησης της στρατηγικής Ευρώπη 2020	ΕΕ	ΣΥΣΤ.
	2011	Παρουσίαση του Δείκτη βελτίωσης της ζωής - <i>Better life index</i> , στις 24 και 25 Μαΐου στο ετήσιο φόρουμ του ΟΟΣΑ.	ΟΟΣΑ	ΣΥΝ.